

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA**NUTARIMAS****DĖL AKCINĖS BENDROVĖS LIETUVOS PAŠTO VEIKSMŲ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 7 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS TYRIMO NUTRAUKIMO**

2019 m. liepos 19 d. Nr. 1S-97 (2019)

Vilnius

(1) Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba 2019 m. liepos 19 d. posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl akcinės bendrovės Lietuvos pašto veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 7 straipsnio reikalavimams tyrimo nutraukimo.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė:

(2) Konkurencijos taryba, gavusi Pasiuntinių paslaugų teikėjų asociacijos (toliau – Asociacija, Pareiškėjas) pareiškimą, papildytą vėlesniais raštais (toliau – Pareiškimas)¹ ir atsižvelgusi į jame pateiktą informaciją, pradėjo tyrimą dėl akcinės bendrovės Lietuvos pašto (toliau – AB „Lietuvos paštas“) veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo 7 straipsnio reikalavimams. Tyrimas pradėtas Konkurencijos tarybos 2016 m. liepos 7 d. nutarimu Nr. 1S-79 (2016) (toliau – Tyrimas)².

(3) Tyrimo metu Konkurencijos tarybos įgalioti pareigūnai 2016 m. liepos 13 d. atliko patikrinimus AB „Lietuvos paštas“ ir UAB „Fitek LT“ priklausančiose patalpose (Vilniaus apygardos administracinio teismo 2016 m. liepos 8 d. nutartis³), taip pat gauta informacija bei rašytiniai paaiškinimai iš pažeidimų įtariamo ūkio subjekto, kitų pašto paslaugos teikėjų ir institucijų.

(4) Tyrimo metu buvo nagrinėjama AB „Lietuvos paštas“ nuo 2016 m. sausio 1 d. pradėta taikyti kainodara bei tai, ar AB „Lietuvos paštas“ keisdamas verslo klientams, įskaitant pašto paslaugos teikėjus, taikomus tarifus apsunkino jų galimybės vykdyti viešųjų pirkimų sutartis bei atgrasė juos nuo dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose. Tyrimo metu vertinta, ar minėtais veiksmais nėra piktnaudžiuojama dominuojančia padėtimi ir tokiu būdu pažeidžiami Konkurencijos įstatymo 7 straipsnio reikalavimai.

1. Asociacijos Pareiškimas

(5) Pasiuntinių paslaugų teikėjų asociacija 2015 m. spalio 29 d. pateikė Pareiškimą, kuriuo prašė Konkurencijos tarybos pradėti tyrimą dėl galimo AB „Lietuvos paštas“ piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi.

(6) Asociacija nurodė, kad AB „Lietuvos paštas“ 2015 m. spalio mėn. informavo savo verslo klientus bei pašto paslaugų teikėjus, įskaitant Asociacijos narius, apie nuo 2016 m. sausio 1 d. keičiamą kainodarą (toliau – Zoninė kainodara). Iki 2016 m. sausio 1 d. AB „Lietuvos paštas“ visoms verslo klientų Lietuvos teritorijoje siunčiamoms korespondencijos siuntoms iki 20 g. taikė vieną bendrą 0,25 Eur be PVM tarifą. Pagal naująją kainodarą tarifai skirstomi į tris zonas ir priklauso nuo

¹Pasiuntinių paslaugų teikėjų asociacijos 2015 m. spalio 29 d. Pareiškimas. Bylos 1 tomas, 1-136 lapai. Pareiškimas papildytas raštais. Bylos 2 tomas, 7-61, 69-117 lapai, bylos 3 tomas, 6-21, 22-27 lapai.

² Bylos 12 tomas, 1-5 lapai.

³ Bylos 12 tomas, 12-13 lapai.

siuntos gavėjo adreso (1 zona – 5 didieji miestai, 2 zona – savivaldybių centrų miestai, 3 zona – likusi Lietuvos teritorija). Pagal naująją Zoninę kainodarą nuo 2016 m. sausio 1 d. AB „Lietuvos paštas“ taikytinas tarifas korespondencijos siuntoms iki 20 g., siunčiamoms į 3 zoną, buvo pakeistas į 0,39 Eur be PVM.

(7) Asociacija Pareiškime Konkurencijos tarybai nurodė, jog pašto paslaugų teikėjai patys nepristato korespondencijos siuntų visoje Lietuvoje. Pareiškėjas nurodė, kad iš esmės visi pašto paslaugų teikėjai, kurie veikia nacionalinių korespondencijos siuntų siuntimo paslaugų sektoriuje ir pašto siuntas pristato per pašto tinklą, AB „Lietuvos paštas“ paslaugomis naudojami tik trečioje korespondencijos siuntų pristatymo zonoje⁴, todėl tokios kainodaros sukūrimas, t. y. trečios zonos, kuria išskirtinai naudojami AB „Lietuvos paštas“ konkurentai, išskyrimas ir ženklus tarifo šioje zonoje padidėjimas, yra paremtas AB „Lietuvos paštas“ siekiu išstumti konkurentus iš rinkos. Pareiškėjo teigimu, pirmoje ir antroje korespondencijos siuntų pristatymo zonose, kuriose AB „Lietuvos paštas“ susiduria su intensyvia konkurencija, tarifas klientams pritaikius maksimalias nuolaidas gali būti sumažintas iki 0,04 Eur be PVM, kai tuo tarpu trečioje zonoje tarifas yra fiksuotas ir nekintantis – 0,39 Eur be PVM. Pareiškėjo nuomone, tokie skirtingi tarifai tarp korespondencijos siuntų pristatymo zonų nėra paremti AB „Lietuvos paštas“ patiriamomis sąnaudomis šiose zonose ir vien jau skirtumas tarp pirmos bei antros zonų mažiausio tarifo ir trečios zonos mažiausio tarifo savaime leidžia įtarti, jog AB „Lietuvos paštas“ kainodara yra nesąžininga ir yra piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi pavyzdys.

(8) Pareiškėjas taip pat teigė, jog nauja AB „Lietuvos paštas“ Zoninė kainodara buvo sukurta tokiu būdu, jog maksimalios nuolaidos kriterijus gali atitikti ir mažiausią tarifą gali gauti tik viena bendrovė – UAB „Fitek LT“. Pareiškime nurodyta, jog AB „Lietuvos paštas“, siekdamas pervilioti savo didžiausio konkurento UAB „Greitasis kurjeris“ pagrindinį klientą⁵, bendrovei UAB „Fitek LT“ pagal naująją kainodarą pritaikė itin mažus tarifus.

(9) Galiausiai, Pareiškime nurodyta, jog dėl pasikeitusios AB „Lietuvos paštas“ kainodaros, kiti pašto paslaugų teikėjai nebegalės toliau vykdyti su perkančiosiomis organizacijomis viešųjų pirkimų būdu sudarytų terminuotų pašto paslaugų sutarčių. Pareiškėjo teigimu, kitų pašto paslaugų teikėjų viešuosiuose pirkimuose siūlomi įkainiai tiesiogiai priklauso nuo AB „Lietuvos paštas“ taikomų tarifų, kadangi norint teikti paslaugas ir pristatyti korespondencijos siuntas visoje Lietuvos teritorijoje, kiti pašto paslaugos teikėjai privalo naudotis AB „Lietuvos paštas“ valdomu pašto tinklu. Atsižvelgiant į tai, kad viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių keitimas yra draudžiamas⁶, pašto paslaugų teikėjai turi užtikrinti to paties tarifo taikymą, kuris buvo pasiūlytas viešojo pirkimo metu, visą sutarties galiojimo laikotarpį. Pareiškėjo teigimu, pasikeitus AB „Lietuvos paštas“ taikomai kainodarai, kiti pašto paslaugos teikėjai nebegali į tai atsižvelgti vykdydami jau galiojančias viešųjų pirkimų būdu sudarytas sutartis. Asociacija pažymėjo, kad naujoji AB „Lietuvos paštas“ kainodara bus taikoma ne visoms viešųjų pirkimų būdu sudarytoms sutartims, bet tik tomis, kurios buvo sudarytos pirkimą laimėjus kitam pašto paslaugos teikėjui ir AB „Lietuvos paštas“ pasitelkus kaip subteikėją, bet ne vykdančią viešųjų pirkimų sutartis, kurios buvo sudarytos pirkimą laimėjus pačiam AB „Lietuvos paštas“.

(10) Pareiškėjas prašė Konkurencijos tarybos pradėti tyrimą dėl Pareiškime nurodytų konkurenciją ribojančių AB „Lietuvos paštas“ veiksmų.

⁴ Daugelis pašto paslaugų teikėjų korespondencijos siuntas pirmoje ir antroje siuntų pristatymo zonose pristato naudodamiesi savo valdomu pašto tinklu.

⁵ 2015 m. birželio 12 d. AB „Lietuvos paštas“ ir UAB „Fitek LT“ pasirašė pašto paslaugų teikimo sutartį. Bylos 9 tomas, 5-15 lapai.

⁶ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 18 straipsnio 8 dalis.

2. Tyrimo metu nustatytos aplinkybės

2.1. Dėl dalies Pareiškime nurodytų skundų nepagrįstumo

(11) Pareiškėjas skunde nurodė, jog AB „Lietuvos paštas“ 2016 m. sausio 1 d. pradėti taikyti tarifai 1-2 zonose (siuntimas į penkis didžiuosius miestus ir savivaldybių centrų miestus), kur AB „Lietuvos paštas“ susiduria su intensyvia konkurencija, neatitinka AB „Lietuvos paštas“ patiriamų sąnaudų ir yra grobuoniški. Tuo tarpu tarifai 3 zonoje (siuntimas į kaimiškas vietas), kuria išimtinai naudojasi AB „Lietuvos paštas“ konkurentai, yra ženkliai didesni už patiriamas sąnaudas ir yra nesąžiningi (išnaudotojiški).

(12) Teisingumo Teismas *AKZO* byloje nurodė, jog bus preziumuojama, kad dominuojantis ūkio subjektas taiko „grubuoniškas“ kainas (piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi), kai jo taikoma kaina už prekes ar paslaugas bus žemiau vidutinių kintamųjų sąnaudų, kadangi „dominuojanti įmonė, taikydama tokias kainas, neturi jokio kito intereso, išskyrus pašalinti konkurentus, kad vėliau, pasinaudodama savo monopoline padėtimi, galėtų padidinti savo kainas, nes kiekvienas pardavimas sukelia nuostolį, būtent visą vidutinių pastovijų sąnaudų (t. y. sąnaudų, kurios išlieka pastovios nepriklausomai nuo pagaminto kiekio) dydį ir bent dalį su pagamintu vienetu susijusių vidutinių kintamųjų sąnaudų“⁷. Kai dominuojančio ūkio subjekto taikomos kainos yra mažesnės nei vidutinės bendrosios sąnaudos, bet didesnės nei vidutinės kintamosios sąnaudos, tokios kainos gali būti laikomos „grubuoniškomis“, jei nustatoma, kad jos yra plano dalis, kuriuo siekiama pašalinti iš rinkos konkurentus⁸.

(13) Teisingumo Teismas *United Brands*⁹ byloje nurodė, kad kainos laikytinos nesąžiningomis, kai jos neturi pagrįstos sąsajos su tikrąja produkto ekonomine verte (250 p.). Vertinant, ar kainos yra nesąžiningos, gali būti vadovaujama šiais kriterijais: 1) lyginant pardavimo kainas ir gamybos sąnaudas, kas atskleidžia pelno maržą (251 p.); 2) vertinant, ar skirtumas tarp patirtų išlaidų ir taikomų kainų yra pernelyg didelis, ir jeigu taip, ar taikoma kaina yra nesąžininga savaime arba palyginus ją su konkuruojančiais produktais (252 p.); 3) kiti būdai nesąžiningai kainai nustatyti (253 p.).

(14) Siekiant įvertinti Pareiškėjo išdėstytus skundus dėl to, jog AB „Lietuvos paštas“ galimai taiko sąnaudomis nepagrįstą kainodarą, Tyrimo metu Konkurencijos taryba atliko AB „Lietuvos paštas“ sąnaudų ir taikomų tarifų atitinkamose zonose analizę.

(15) AB „Lietuvos paštas“ Konkurencijos tarybai pateikė korespondencijos siuntų verslo klientams pristatymo Lietuvoje sąnaudas už 2014-2017 m. laikotarpį¹⁰. Iš pateiktos informacijos matyti, jog visi AB „Lietuvos paštas“ 1-2 zonose taikomi tarifai be nuolaidų visais atvejais viršija kintamąsias sąnaudas. Vertinant AB „Lietuvos paštas“ 2016-2018 m. liepos mėn. laikotarpiu faktiškai taikytus mažiausius tarifus¹¹ nustatyta, jog taikomi tarifai visais atvejais viršija kintamąsias sąnaudas¹². Kaip nurodyta nutarimo (12) pastraipoje, jei kainos viršija vidutines kintamąsias sąnaudas, tačiau yra mažesnės už vidutines bendrąsias sąnaudas, tokios kainos gali būti laikomos grobuoniškomis tik tada, jeigu nustatomas pažeidimu įtariamo ūkio subjekto siekis pašalinti konkurentus iš rinkos. ESTT praktikoje pripažįstama, kad šis ketinimas panaikinti konkurenciją turi būti įrodytas remiantis rimtais ir nuosekliais įrodymais¹³. Tyrimo metu gauta informacija, įskaitant

⁷ 1991 m. liepos 3 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje Nr. C-62/86 *AKZO Chemie BV prieš Komisiją*, 71 punktą.

⁸ Ten pat, 72 punktą.

⁹ 1978 m. vasario 14 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje Nr. 27/76 *United Brands Company ir United Brands Continaaal BV prieš Komisiją*.

¹⁰ Bylos 10 tomas, 5-24 lapas bylos 11 tomas, 1-26, 29-51 lapas, bylos 26 tomas, 79-80, bylos 27 tomas, 50-51 lapai, bylos 28 tomas, 9-19 lapas, bylos 31 tomas, 1-2, 4-5 lapas, bylos 32 tomas, 115-123 lapas.

¹¹ Bylos 32 tomas, 115-117, 124-126 lapas.

¹² Atliekant šį vertinimą, mažiausi faktiškai taikyti tarifai su pritaikytomis nuolaidomis buvo lyginami su kintamosiomis sąnaudomis, kurios buvo pakoreguotos sąnaudų skirtumu, susidariusiu dėl atitikimo specialiosioms nuolaidų sąlygoms. Bylos 31 tomas, 4-5 lapas, bylos 32 tomas, 115-126 lapas.

¹³ 2007 m. sausio 30 d. Bendrojo Teismo sprendimas byloje Nr. T-340/03 *France Telecom SA prieš Europos Komisiją*, 197 p. ir ten nurodyta teismų praktika.

patikrinimo metu AB „Lietuvos paštas“ patalpose surinkti duomenys, neleidžia daryti tokios išvados. Iš surinktos informacijos nenustatyta, jog AB „Lietuvos paštas“ būtų siekęs naujos kainodaros įvedimu ar kitais veiksmais išstumti konkurentus iš rinkos. Vidinė AB „Lietuvos paštas“ komunikacija rodo, kad pagrindinis naujos kainodaros įvedimo tikslas – sąnaudomis pagrįsta kainodara¹⁴. Taigi, AB „Lietuvos paštas“ patiriamų sąnaudų ir taikomų tarifų analizė neleidžia teigti, jog AB „Lietuvos paštas“ nuo 2016 m. sausio 1 d. pradėti taikyti tarifai 1-2 zonoje yra grubuoniški.

(16) Vertinant AB „Lietuvos paštas“ taikomus tarifus į 3 zoną, kur, Pareiškėjo teigimu, yra taikomos nesąžiningos (išnaudotojiškos) kainos, matyti, jog AB „Lietuvos paštas“ taikomi tarifai į 3 zoną beveik visais atvejais nepadengia bendrųjų sąnaudų. Taigi, AB „Lietuvos paštas“ patiriamų sąnaudų ir taikomų tarifų analizė neleidžia teigti, jog AB „Lietuvos paštas“ nuo 2016 m. sausio 1 d. pradėti taikyti tarifai 3 zonoje yra nesąžiningi (išnaudotojiški).

(17) Atsižvelgiant į tai, jog AB „Lietuvos paštas“ 2018 m. liepos 1 d. dar kartą pakeitė taikomus tarifus, Konkurencijos taryba papildomai vertino AB „Lietuvos paštas“ verslo klientams pristatymo Lietuvoje sąnaudas už 2018 m. laikotarpį. Iš gautos informacijos¹⁵ matyti, jog visi AB „Lietuvos paštas“ 1-2 zonose taikomi tarifai be nuolaidų ir su maksimaliomis nuolaidomis viršija kintamąsias sąnaudas¹⁶. Kaip jau nurodyta nutarimo (15) pastraipoje, tyrimo metu nebuvo nustatyta, jog AB „Lietuvos paštas“ būtų siekęs išstumti konkurentus iš rinkos. Taigi, AB „Lietuvos paštas“ patiriamų sąnaudų ir taikomų tarifų analizė neleidžia teigti, jog AB „Lietuvos paštas“ nuo 2018 m. liepos 1 d. pradėti taikyti tarifai 1-2 zonoje yra grubuoniški.

(18) AB „Lietuvos paštas“ patiriamų sąnaudų ir taikomų tarifų į 3 zoną analizė neleidžia teigti, jog AB „Lietuvos paštas“ nuo 2018 m. liepos 1 d. pradėti taikyti tarifai 3 zonoje yra nesąžiningi (išnaudotojiški)¹⁷.

(19) Tyrimo metu taip pat buvo vertinami AB „Lietuvos paštas“ taikomi tarifai UAB „Fitek LT“. AB „Lietuvos paštas“ Konkurencijos tarybai pateikė nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2016 m. spalio 31 d. UAB „Fitek LT“ išrašytas PVM sąskaitas-faktūras už AB „Lietuvos paštas“ teikiamas paslaugas¹⁸. Įvertinus gautus duomenis, nėra pagrindo teigti, jog nurodytu laikotarpiu AB „Lietuvos paštas“ UAB „Fitek LT“ taikė išskirtinius, patvirtintos kainodaros neatitinkančius, ar žemesnius už patiriamas kintamas sąnaudas tarifus¹⁹.

2.2. Dėl įtarimus sukėlusių AB „Lietuvos paštas“ veiksmų

(20) AB „Lietuvos paštas“ yra didžiausias²⁰ pašto paslaugos²¹ teikėjas Lietuvoje, kuris vienintelis turi visą Lietuvos Respublikos teritoriją apimančią pašto tinklą. Naudodamasis savo pašto tinklu AB „Lietuvos paštas“ turi galimybę savarankiškai pristatyti surinktas pašto siuntas į bet kurią

¹⁴ Bylos 21 tomas, 11-12, 20-21, 117-121, 123-124 lapas.

¹⁵ Bylos 26 tomas, 85-87 lapas, 27 tomas, 52-56 lapai, bylos 28 tomas, 20-21 lapas, bylos 32 tomas, 115-123, 127-128 lapas.

¹⁶ Absoliučioje daugumoje atvejų tarifai viršija ir bendrąsias nuolaidas.

¹⁷ Atlikus analizę nustatyta, kad 3 zonos tarifai buvo vidutiniškai [KOMERCINĖ PASLAPTIS] proc. didesni už bendrąsias sąnaudas.

¹⁸ Bylos 8 tomas, 10 lapas, bylos 9 tomas, 16-68 lapai, bylos 19 tomas, 3-4 lapai, bylos 20 tomas, 1-44 lapas.

¹⁹ Bylos 8 tomas, 10 lapas, bylos 9 tomas, 16-68 lapai, bylos 10 tomas, 26, 32 lapai, bylos 11 tomas, 52-53 lapas, bylos 19 tomas, 3-4, 7-8 11-12 lapas, bylos 20 tomas, 1-124 lapas, bylos 26 tomas, 32-33 lapas, bylos 27 tomas, 25-28 lapas, bylos 28 tomas, 15-19 lapas, bylos 32 tomas, 115-117, 124-126 lapas.

²⁰ Vadovaujantis 2012 m. lapkričio 8 d. Lietuvos Respublikos pašto įstatymo pakeitimo įstatymu, AB „Lietuvos paštas“ yra paskirtas universaliosios pašto paslaugos teikėju iki 2019 m. gruodžio 31 d.

²¹ Pašto paslaugą apima pašto siuntų surinkimas, rūšiavimas, vežimas ir pristatymas (Pašto įstatymo 3 straipsnio 9 dalis). Pašto siunta – tai adresuota ir išsiųsti paruošta siunta, įskaitant korespondencijos siuntas, pašto siuntinius, siuntas, kuriose siunčiamos knygos, katalogai, laikraščiai, kiti periodiniai leidiniai, kurią turi pristatyti pašto paslaugos teikėjai (Pašto įstatymo 3 straipsnio 12 dalis).

Lietuvos Respublikos teritoriją, t. y. miestus, miestelius ar kaimiškas teritorijas²². 2015-2016 m. AB „Lietuvos paštas“ paslaugų teikimo vietų skaičius buvo atitinkamai 793 ir 776²³.

(21) Kiti tokias pašto paslaugas teikiantys ūkio subjektai, norėdami pristatyti pašto siuntas visoje Lietuvos teritorijoje, naudojami AB „Lietuvos paštas“ valdomu pašto tinklu, kadangi nei vienas iš jų neturi visą Lietuvos teritoriją apimančio pašto tinklo. Kiti pašto paslaugos teikėjai, naudodamiesi savo valdomu pašto tinklu, pašto siuntas dažniausiai pristato miestuose ir miesteliuose, o AB „Lietuvos paštas“ valdomu pašto tinklu dažniausiai naudojami pristatydami siuntas į kaimiškas vietas. Kitų pašto paslaugos teikėjų korespondencijos siuntos dalis, kuri yra pristatoma per AB „Lietuvos paštas“ valdomą pašto tinklą, svyruoja nuo kelių iki 40 proc.²⁴

(22) Už naudojimąsi pašto tinklu AB „Lietuvos paštas“ ima atitinkamą mokestį. Iki 2016 m. sausio 1 d. siunčiant mažąją korespondenciją AB „Lietuvos paštas“ verslo klientams²⁵, įskaitant pašto paslaugos teikėjus (toliau – Verslo klientai), taikė vieną bendrą tarifą, kuris nepriklausė nuo siuntos gavėjo adreso, tačiau skyrėsi priklausomai nuo korespondencijos siuntos svorio. Žemiau pateikiami Verslo klientams iki 2016 m. sausio 1 d. taikyti tarifai, siunčiant mažąją korespondencijos siuntą.

1 lentelė AB „Lietuvos paštas“ iki 2016 m. taikyti tarifai Verslo klientams

Paslauga	Nepirmenybinės siuntos tarifas (Eur be PVM)	Pirmenybinės siuntos tarifas (Eur be PVM)
Iki 20 g.	0,25	0,29
Nuo 20 g. iki 50 g.	0,26	0,32
Nuo 50 g. iki 100 g.	0,29	0,35
Nuo 100 g. iki 500 g.	0,43	0,52

(23) Iki 2016 m. sausio 1 d. Verslo klientams galėjo būti taikomi ir mažesni nei 1 lentelėje nurodyti tarifai, jeigu kliento pateikta mažoji nepirmenybinės korespondencijos siunta atitiko kitas papildomas sąlygas²⁶ (pavyzdžiui, siunčiama daugiau nei 20 000 korespondencijos siuntų per mėnesį, daugiau nei 20 siuntų į vieną namą, siuntos suskirstytos abėcėlės tvarka, pašto siuntų gavėjų adresai yra nurodytų miestų teritorijose, pašto siuntos suskirstytos pagal pateiktą savivaldybių sąrašą).

(24) Nuo 2016 m. sausio 1 d. AB „Lietuvos paštas“ Verslo klientams pradėjo taikyti naują kainodarą²⁷, kurios tarifai priklausė nuo siunčiamo korespondencijos siuntų kiekio per mėnesį²⁸, gavėjo geografinės teritorijos²⁹ bei įvairių taikomų nuolaidų³⁰.

(25) Žemiau pateikiama informacija apie AB „Lietuvos paštas“ nuo 2016 m. sausio 1 d. Verslo klientams taikytus tarifus bei nuolaidas.

²² Bylos 2 tomas, 11 lapas.

²³ Palyginimui, UAB „Greitasis kurjeris“ turimas pašto tinklas, kuris buvo didžiausias po AB „Lietuvos paštas“ valdomo pašto tinklo, 2016 m. apėmė 56 Lietuvos miestus, UAB „Bijusta“ turimas pašto tinklas apėmė 34 Lietuvos miestus, o kitų Asociacijos narių – pašto paslaugos teikėjų valdomi pašto tinklai apėmė 1-4 Lietuvos miestus. Bylos 2 tomas, 16-18 lapas.

²⁴ Bylos 2 tomas, 78-79, 92-107 lapas.

²⁵ Verslo klientais laikomi siuntėjai, kurie yra sudarę rašytinę sutartį su AB „Lietuvos paštas“ ir per mėnesį pateikia siūsti daugiau kaip 1000 mažųjų korespondencijos siuntų.

²⁶ Bylos 1 tomas, 37-44, 57-63 lapas.

²⁷ Bylos 1 tomas, 25-36, 45-56 lapas.

²⁸ AB „Lietuvos paštas“ taikomas tarifas priklausė nuo pateikiamų siūsti siuntų kiekio per mėnesį: nuo 1000 iki 10 000, nuo 10 000 iki 20 000, nuo 20 000 iki 100 000.

²⁹ AB „Lietuvos paštas“ išskyrė tris geografines zonas, kurioje yra pristatoma siunta: 1 geografinė zonai priskirti 5 Lietuvos didmiesčiai, 2 zonai priskirti likę savivaldybių centrų miestai, 3 zonai priskiriama likusi Lietuvos Respublikos teritorija.

³⁰ Papildomos nuolaidos galėjo būti taikomos, jeigu korespondencijos siuntos yra suskirstytos abėcėlės tvarka, korespondencijos siuntos patiekiamos siūsti po 15 kalendorinės dienos, siuntų skaičius į vieną namą yra didesnis nei 20).

2 lentelė. AB „Lietuvos paštas“ nuo 2016 m. sausio 1 d. Verslo klientams taikyti tarifai

Siunčiamų siuntų skaičius per kalendorinį mėnesį	Svorio režis	Tarifas, Eur be PVM					
		Nepirmenybinės siuntos			Pirmenybinės siuntos		
		1 zona	2 zona	3zona	1 zona	2 zona	3zona
Nuo 1.001 iki 10.000	Iki 20 gramų	0,23	0,28	0,39	0,29	0,34	0,45
	Daugiau kaip 20 gramų, iki 50 gramų	0,25	0,30	0,42	0,32	0,36	0,48
	Daugiau kaip 50 gramų, iki 100 gramų	0,27	0,32	0,45	0,34	0,39	0,52
	Daugiau kaip 100 gramų, iki 500 gramų	0,39	0,44	0,62	0,49	0,56	0,72
Nuo 10.001 iki 20.000	Iki 20 gramų	0,20	0,26	0,39	0,26	0,32	0,45
	Daugiau kaip 20 gramų, iki 50 gramų	0,21	0,27	0,42	0,28	0,34	0,48
	Daugiau kaip 50 gramų, iki 100 gramų	0,23	0,29	0,45	0,31	0,37	0,52
	Daugiau kaip 100 gramų, iki 500 gramų	0,34	0,41	0,62	0,44	0,52	0,72
Nuo 20.001 iki 100.000	Iki 20 gramų	0,17	0,24	0,39	0,23	0,30	0,45
	Daugiau kaip 20 gramų, iki 50 gramų	0,18	0,25	0,42	0,25	0,32	0,48
	Daugiau kaip 50 gramų, iki 100 gramų	0,20	0,26	0,45	0,27	0,34	0,52
	Daugiau kaip 100 gramų, iki 500 gramų	0,30	0,37	0,62	0,40	0,49	0,72
Nuo 100.001	Iki 20 gramų	0,14	0,22	0,39	0,20	0,28	0,45
	Daugiau kaip 20 gramų, iki 50 gramų	0,15	0,23	0,42	0,22	0,30	0,48
	Daugiau kaip 50 gramų, iki 100 gramų	0,16	0,24	0,45	0,24	0,32	0,52
	Daugiau kaip 100 gramų, iki 500 gramų	0,25	0,34	0,62	0,35	0,46	0,72

3 lentelė. AB „Lietuvos paštas“ nuo 2016 m. sausio 1 d. Verslo klientams taikytos nuolaidos

Eil Nr.	Nuolaidų specialios sąlygos	Vienos siuntos nuolaida be PVM, Eur	
		1 zona	2 zona
1.	Jeigu pašto paslaugos teikėjas į pašto tinklą pateikia daugiau nei 1.000 mažųjų korespondencijos siuntų per kalendorinį mėnesį ir mažąsias korespondencijos siuntas suskirsto pagal geografines zonas.	0,01	0,01
2.	Jeigu pašto paslaugos teikėjas į pašto tinklą pateikia daugiau nei 1.000 mažųjų korespondencijos siuntų per kalendorinį mėnesį ir mažąsias korespondencijos siuntas suskirsto abėcėlės tvarka pagal miesto (1 ir 2 zonos), kuriame yra siuntos gavėjo adresas, pavadinimą.	0,01	0,01
3.	Jeigu pašto paslaugos teikėjas į pašto tinklą pateikia daugiau nei 1.000 mažųjų korespondencijos siuntų per kalendorinį mėnesį ir mažųjų korespondencijos siuntų pateikimo į tinklą data yra po 15 kalendorinės mėnesio dienos	0,01	0,01

4.	Jeigu pašto paslaugos teikėjas į pašto tinklą pateikia daugiau nei 20.000 mažųjų korespondencijos siuntų per kalendorinį mėnesį ir kiekvieno pateikimo metu vienu kartu pateikia daugiau nei 10.000 mažųjų korespondencijos siuntų, kurių vidutinis skaičius į vieną namą konkrečioje geografinėje zonoje yra nuo 20 iki 29 siuntų. Mažųjų korespondencijos siuntų pateikimo metu pašto paslaugos teikėjas privalo pateikti visų siuntų gavėjo adresus AB Lietuvos pašto nurodytu elektroniniu formatu.	0,05	0,13
5.	Jeigu pašto paslaugos teikėjas į pašto tinklą pateikia daugiau nei 20.000 mažųjų korespondencijos siuntų per kalendorinį mėnesį ir kiekvieno pateikimo metu vienu kartu pateikia daugiau nei 10.000 mažųjų korespondencijos siuntų, kurių vidutinis skaičius į vieną namą konkrečioje geografinėje zonoje yra nuo 30 iki 39 siuntų. Mažųjų korespondencijos siuntų pateikimo metu pašto paslaugos teikėjas privalo pateikti visų siuntų gavėjo adresus AB Lietuvos pašto nurodytu elektroniniu formatu.	0,06	0,14
6.	Jeigu pašto paslaugos teikėjas į pašto tinklą pateikia daugiau nei 20.000 mažųjų korespondencijos siuntų per kalendorinį mėnesį ir kiekvieno pateikimo metu vienu kartu pateikia daugiau nei 10.000 mažųjų korespondencijos siuntų, kurių vidutinis skaičius į vieną namą konkrečioje geografinėje zonoje yra nuo 40 siuntų ir daugiau. Mažųjų korespondencijos siuntų pateikimo metu pašto paslaugos teikėjas privalo pateikti visų siuntų gavėjo adresus AB Lietuvos pašto nurodytu elektroniniu formatu.	0,07	0,15

(26) Kaip matyti iš 3 lentelės, AB „Lietuvos paštas“ nuolaidas taiko tik pirmoje ir antroje zonose siunčiamoms korespondencijos siuntoms.

(27) AB „Lietuvos paštas“ nurodė, kad Zoninė kainodara buvo įvesta, nes senoji kainodara nebuvo pagrįsta sąnaudomis, t. y. vienas taikomas tarifas neatitiko korespondencijos siuntų pristatymo paslaugų teikimo sąnaudų³¹. Tarifų režiai ir taikomos nuolaidos buvo nustatytos atsižvelgiant į [KOMERCINĖ PASLAPTIS]³². AB „Lietuvos paštas“ teigimu, nuolaidos trečioje zonoje nėra taikomos, kadangi taikomas tarifas ir taip nepadengia patiriamų sąnaudų³³.

2.3. Zoninės kainodaros taikymas ir poveikis Verslo klientams

(28) Pagal AB „Lietuvos paštas“ internetinėje svetainėje³⁴ skelbiamas pašto siuntų pateikimo į AB „Lietuvos paštas“ valdomą pašto tinklą bendrąsias sąlygas, AB „Lietuvos paštas“ turi teisę savo sprendimu ir nuožiūra keisti taikomus tarifus Verslo klientams, kurie pristatydami korespondencijos siuntas naudojami AB „Lietuvos paštas“ valdomu pašto tinklu, apie tai pranešdamas prieš 30 dienų (sutarties 10 ir 12 punktai). Apie nuo 2016 m. sausio 1 d. įsigaliosiančią Zoninę kainodarą AB „Lietuvos paštas“ Verslo klientai buvo informuoti 2015 m. spalio 2 d.³⁵

(29) Šis AB „Lietuvos paštas“ kainodaros pasikeitimas turėjo tiesioginės įtakos Verslo klientams, vykdam jį sudarytas pašto paslaugų viešųjų pirkimų sutartis.

(30) Kaip nurodė Asociacija, pašto paslaugų teikėjai, laimėję pirkimą ir vykdydami viešųjų pirkimų būdu sudarytas sutartis, naudojami AB „Lietuvos paštas“ valdomu pašto tinklu, dažniausiai

³¹ Bylos 10 tomas, 34 lapas, 11 tomas, 3 lapas.

³² Bylos 11 tomas, 3-4 lapas.

³³ Bylos 10 tomas, 14 lapas, bylos 11 tomas, 30 lapas.

³⁴ Bylos 25 tomas, 6 lapas, 13a, 26, 35 lapai.

³⁵ Bylos 1 tomas, 24 lapas, bylos 2 tomas, 58-60 lapas.

pristatydami korespondencijos siuntas į 3 zoną³⁶. Turimi duomenys taip pat rodo, kad perkamos pašto paslaugos paprastai apima skirtingas zonas, skirtingus siuntų svorius, registruotas bei neregistruotas siuntas. Taigi, viešuosiuose pirkimuose dalyvaujantys ūkio subjektai, siekdami juos laimėti, turi pasiūlyti kompleksines paslaugas (pašto siuntų pristatymą į visą Lietuvos Respublikos teritoriją), įskaitant korespondencijos siuntų pristatymą į 3 zoną. Norėdami pristatyti korespondencijos siuntas į 3 zoną šie subjektai naudojami AB „Lietuvos paštas“ valdomu pašto tinklu.

(31) Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo redakcijos, galiojusios iki 2017 m. liepos 1 d., 18 straipsnio 8 dalis numatė, kad pirkimo sutarties sąlygos sutarties galiojimo laikotarpiu negali būti keičiamos, išskyrus tokias pirkimo sutarties sąlygas, kurias pakeitus nebūtų pažeisti šio įstatymo 3 straipsnyje nustatyti principai bei tikslai ir kai tokiems pirkimo sutarties sąlygų pakeitimams yra gautas Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimas. Taigi, iš esmės viešųjų pirkimų būdu sudaryta paslaugų teikimo sutartis ir jos kaina negalėjo būti keičiama sutarties vykdymo laikotarpiu. Nuo 2017 m. liepos 1 d. galiojančios redakcijos Viešųjų pirkimų įstatymas taip pat nenumato galimybės keisti sutarties kainos.

(32) Įprasta viešųjų pirkimų metu sudarytų sutarčių trukmė yra nuo 1 metų iki 3 metų³⁷. Taigi, visu šiuo sutarčių vykdymo laikotarpiu pirkimus laimėję ir sutartis sudarę ūkio subjektai negali keisti paslaugų kainų ir privalo vykdyti sutartis pagal viešuosiuose pirkimuose pasiūlytą kainą, nepriklausomai nuo to, kiek paslaugų subtiekęjas AB „Lietuvos paštas“ (jei pirkimą laimėjo kitas tiekėjas) vėliau savo nuožiūra padidina taikomus tarifus.

(33) Nagrinėjamu atveju ženkliai pasikeitus AB „Lietuvos paštas“ taikomam siunčiamos korespondencijos siuntų į 3 zoną tarifui, Asociacijos nuomone, pašto paslaugos teikėjai nesugebės toliau vykdyti sutarčių ir tokių sutarčių vykdymas taps nuostolingas³⁸, o nusprendus šių sutarčių nebevykdyti ir nutraukti, jie patirs papildomų nuostolių (pavyzdžiui, neteks sumokėtų garantijų sumų bei gautinų pajamų). Be to, Asociacijos nuomone, pašto paslaugų teikėjų pelno marža nėra tokia didelė, pristatant korespondencijos siuntas į 1 ir 2 zonas, kad galėtų padengti dėl AB „Lietuvos paštas“ padidėjusio tarifo, pristatant siuntas į 3 zoną, patiriamus nuostolius³⁹.

(34) Įvertinus informaciją apie kitų pašto paslaugos teikėjų turimas pašto paslaugų viešųjų pirkimų sutartis, kurios buvo sudarytos iki 2016 m. sausio 1 d. ir galiojo po šios datos, nustatyta, kad UAB „Greitasis kurjeris“ turėjo 66 tokias sutartis (61 sutartis apėmė korespondencijos siuntas, kurios turi būti pristatytos į 3 zoną⁴⁰), UAB „Bijusta“ ir UAB „Apskosta“ turėjo po 2 tokias sutartis, UAB „Samus“ – 1, likę Asociacijos nariai tokių sutarčių apskritai neturėjo⁴¹. Atsižvelgiant į tai, jog tik vienintelis UAB „Greitasis kurjeris“ turėjo reikšmingą viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių kiekį, kurias galėjo paveikti naujoji AB „Lietuvos paštas“ Zoninė kainodara, žemiau pateikiama informacija apie Zoninės kainodaros poveikį tik šiam pašto paslaugos teikėjui.

(35) Vertinant Zoninės kainodaros faktinį poveikį UAB „Greitasis kurjeris“, pastebėtina, kad nagrinėjamu laikotarpiu bendrovė veiklą faktiškai vykdė tik 2016 m. sausio-vasario mėn., tad AB „Lietuvos paštas“ Zoninės kainodaros poveikis pasireiškė tik šiuo laikotarpiu. Per šį laikotarpį UAB „Greitasis kurjeris“ papildomos sąnaudos dėl AB „Lietuvos paštas“ pakeistos kainodaros vykdant pašto paslaugų viešųjų pirkimų sutartis sudarė 19 600 Eur⁴². Visgi, UAB „Greitasis kurjeris“ faktiškai neapmokėjo AB „Lietuvos paštas“ pateiktų sąskaitų-faktūrų už 2016 m. sausio ir vasario mėn.⁴³ Turimais duomenimis UAB „Greitasis kurjeris“ turėjo reikšmingų įsiskolinimų AB „Lietuvos

³⁶ Bylos 2 tomas, 72 lapas.

³⁷ Ilgesnės nei 2 metų sutartys sudaro apie 9 proc. viso sutarčių skaičiaus. Bylos 26 tomas, 6 lapas, 8-28 lapas, bylos 27 tomas, 2, 4-24 lapas, bylos 38 tomas, 24, 28-53 lapas bylos 39 tomas, 7, 10-51 lapas.

³⁸ Bylos 1 tomas, 17 lapas.

³⁹ Bylos 1 tomas, 17 lapas.

⁴⁰ Bylos 5 tomas, 3-6 lapas.

⁴¹ Bylos 5 tomas, 9, 14-15, 18, 21, 24 lapai, bylos 6 tomas, 1 lapas.

⁴² Suma apskaičiuota remiantis UAB „Greitasis kurjeris“ pateikta informacija apie viešųjų pirkimų būdu sudarytas sutartis. Bylos 5 tomas, 4-6 lapas.

⁴³ Bylos 38 tomas, 5 lapas.

paštas“ jau iki 2016 m. sausio 1 d. Zoninės kainodaros įvedimo⁴⁴. Bendras UAB „Greitasis kurjeris“ įsiskolinimas AB „Lietuvos paštas“ už pašto tinklo paslaugas bankroto paskelbimo metu⁴⁵ buvo 243 718, 63 Eur su PVM (neįskaitant priskaičiuotų palūkanų bei skolos už kitas paslaugas)⁴⁶.

(36) Paminėtina, kad UAB „Greitasis kurjeris“ 2015 m. gruodžio 7 d. ir 2016 m. sausio 14 d. kreipėsi⁴⁷ į AB „Lietuvos paštas“ su prašymu užtikrinti senąjį pašto paslaugos tarifą UAB „Greitasis kurjeris“ viešųjų pirkimų būdu sudarytoms sutartims, kurios buvo sudarytos senaisiais AB „Lietuvos paštas“ tarifais ir kurios galioja po 2016 m. sausio 1 d. UAB „Greitasis kurjeris“ 2015 m. spalio 19 d. susitikimo metu⁴⁸ taip pat prašė taikyti ankstesnį tarifą viešųjų pirkimų būdu sudarytoms sutartims, kuriose AB „Lietuvos paštas“ yra pasitelktas kaip subtiekęjas. AB „Lietuvos paštas“ į šiuos prašymus neatsižvelgė ir nuo 2016 m. sausio 1 d. pradėjo taikyti naujus tarifus visiems pašto paslaugos teikėjams⁴⁹.

(37) Nors AB „Lietuvos paštas“ atsisakė taikyti pereinamąjį laikotarpį kitiems pašto paslaugos teikėjams (savo konkurentams), beveik tuo pačiu metu, kai į AB „Lietuvos paštas“ kreipėsi UAB „Greitasis kurjeris“, AB „Lietuvos paštas“ [KOMERCINĖ PASLAPTIS] savo privačių klientų pritaikė įvairaus termino pereinamuosius laikotarpius, t. y. jiems nuo 2016 m. sausio 1 d. netaikė Zoninės kainodaros. Zoninė kainodara buvo netaikoma šiems klientams:[KOMERCINĖ PASLAPTIS].

(38) AB „Lietuvos paštas“ nurodė⁵⁰, kad Zoninė kainodara šiems klientams buvo netaikyta, kadangi: [KOMERCINĖ PASLAPTIS]. Įvertinus [KOMERCINĖ PASLAPTIS], sutartys buvo vykdomos jose numatytais sąlygomis iki sutarčių galiojimo pabaigos.

(39) Įvertinus AB „Lietuvos paštas“ sudarytų sutarčių su aukščiau nurodytais klientais sąlygas⁵¹ matyti, jog visose sutartyse, išskyrus sutartį su [KOMERCINĖ PASLAPTIS], yra numatyta AB „Lietuvos paštas“ teisė vienašališkai pakeisti sutarties sąlygas, įskaitant kainą, įspėjus kitą šalį prieš atitinkamą terminą. Taigi, AB „Lietuvos paštas“ turėjo galimybę visiems klientams, išskyrus vieną, taikyti Zoninę kainodarą nuo 2016 m. sausio 1 d.

(40) Tokie AB „Lietuvos paštas“ veiksmai, t. y. atsisakymas taikyti pereinamąjį laikotarpį Verslo klientams, kurie buvo sudarę pašto paslaugų viešųjų pirkimų sutartis senais tarifais ir kurios galiojo po 2016 m. sausio 1 d., ne tik galėjo apsunkinti šių sutarčių vykdymą, tačiau taip pat galėjo Verslo klientus atgrasyti nuo dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose bei ilgalaikių ir (ar) didelės vertės sutarčių sudarymo. Esant tokiai situacijai, jog AB „Lietuvos paštas“ gali prieš 30 dienų terminą vienašališkai padidinti savo įkainius konkurentams, jie gali: (a) dalyvauti pirkimuose pagal tuo metu galiojančią AB „Lietuvos paštas“ kainodarą ir rizikuoti, jog AB „Lietuvos paštas“ padidinus tarifus, jiems gali padidėti sutarčių vykdymo sąnaudos; (b) siekdami nepatirti nuostolių, konkurentai turėtų įsivertinti, kad AB „Lietuvos paštas“ gali bet kuriuo metu padidinti taikomus tarifus, ir teikti pasiūlymą didesne kaina, tačiau tokiu atveju jų teikiamas pasiūlymas gali būti nekonkurencingas palyginus su AB „Lietuvos paštas“; (c) konkurentai gali nenumatyti padidėjimo arba numanyti, kad negalės laimėti viešojo pirkimo padidintu įkainiu, dėl ko jie gali nuspręsti nedalyvauti viešuosiuose pirkimuose. Taigi, AB „Lietuvos paštas“ atsisakymas taikyti pereinamąjį laikotarpį konkurentų sudarytoms viešųjų pirkimų sutartims nuo 2015 m. spalio mėn. galėjo juos atgrasyti nuo dalyvavimo pašto paslaugų viešuosiuose pirkimuose. AB „Lietuvos paštas“ nuo 2018 m. liepos 1 d. keisdamas savo paslaugų tarifus savo iniciatyva sudarė rinkai galimybę dar vienerius metus naudotis senaisiais tarifais vykdant viešųjų pirkimų sutartis. Šia galimybe pasinaudojo [KOMERCINĖ PASLAPTIS].

⁴⁴ Bylos 34 tomas, 15 lapas, bylos 38 tomas, 6 lapas.

⁴⁵ 2016 m. gruodžio 16 d. Vilniaus apygardos teismo nutartis. Bylos 34 tomas, 2-15 lapas.

⁴⁶ Bylos 34 tomas, 15 lapas.

⁴⁷ Bylos 2 tomas, 54-55 lapas, bylos 5 tomas, 77-78 lapas.

⁴⁸ Bylos 7 tomas, 5 lapas (kompaktinis diskas).

⁴⁹ Bylos 2 tomas, 56-57 lapas.

⁵⁰ Bylos 26 tomas, 32-33, 54 lapas, bylos 27 tomas, 25-31 lapas, bylos 29 tomas, 1-4 lapai, bylos 31 tomas, 1-2 lapas.

⁵¹ Bylos 29 tomas, 5-135 lapas, bylos 30 tomas, 1-132 lapas, bylos 30 tomas, 1-132 lapas, bylos 31 tomas, 6-160 lapas, bylos 32 tomas, 1-114 lapas.

(41) Tyrimo metu buvo gauta informacija apie AB „Lietuvos paštas“ iš viešųjų pirkimų būdu ir ne viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių, kurių pagrindu buvo perkamos pašto paslaugos, gautas pajamas 2015-2018 m.⁵²:

4 lentelė. Informacija apie AB „Lietuvos paštas“ gautas pajamas 2015-2018 m.

	Iš viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių gautos pajamos	Iš ne viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių gautos pajamos	Visos pajamos	Pajamos dalis (proc.) gauta iš viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių
2015 m.	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]
2016 m.	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]
2017 m.	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]
2018 m. 1-11 mėn.	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]

(42) Kaip matyti iš pateiktos lentelės, AB „Lietuvos paštas“ pajamos iš viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių 2015-2018 m. išliko stabilios ir sudarė [KOMERCINĖ PASLAPTIS] proc. nuo visų sutarčių vertės.

(43) Tyrimo metu taip pat buvo vertinta, kokį procentą nuo Asociacijos narių sudarytų sutarčių, sudaro viešųjų pirkimų būdu sudarytos sutartys⁵³:

5 lentelė. Informacija apie Asociacijos narių viešųjų ir ne viešųjų pirkimų būdu sudarytas sutartis

Pašto paslaugos teikėjas	Sutartys sudaromos viešųjų pirkimų būdu	Sutartys sudaromos kitais būdais
UAB „Greitasis kurjeris“	50 proc.	50 proc.
UAB „Bijusta“	5 proc.	95 proc.
UAB „Jūros paštas“	10 proc.	90 proc.
UAB „Žemaitijos paštas“	0 proc.	100 proc.
UAB „Samus“	0 proc.	100 proc.
VšĮ „Šiauliai plius“	1 proc.	99 proc.
MB „ERPA“	50 proc.	50 proc.
UAB „Zenesa“	1 proc.	99 proc.

(44) Kaip matyti iš pateiktos informacijos, tik du pašto paslaugos teikėjai turėjo reikšmingą viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių dalį. Tą patvirtino ir AB „Lietuvos paštas“, kuris nurodė, kad vienintelio UAB „Greitasis kurjeris“ paslaugų portfelyje viešojo pirkimo sutartys sudarė reikšmingesnę dalį, tuo tarpu kiti rinkos dalyviai viešųjų pirkimų būdu sudaro tik nuo 1 iki 10 proc. visų savo sudaromų sutarčių⁵⁴. AB „Lietuvos paštas“ papildomai pažymėjo, kad tik nedidelė dalis (10-30 proc.) pagal aukščiau nurodytas sutartis siunčiamų siuntų yra siunčiamos į 3 zoną⁵⁵.

(45) Visos aukščiau nurodytos aplinkybės sukėlė pagrįstą įtarimą, kad AB „Lietuvos paštas“ 2016 m. keisdamas kainodarą Verslo klientams, galimai apsunkino jų viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių vykdymą, taip pat galimai atgrasė juos nuo dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose bei

⁵² Bylos 26 tomas, 75,78, 86 lapas, bylos 27 tomas, 40, 49, 53 lapas.

⁵³ Bylos 2 tomas, 79 lapas.

⁵⁴ Bylos 38 tomas, 2 lapas.

⁵⁵ Bylos 38 tomas, 2 lapas.

ilgalaikių ir (ar) didelės vertės sutarčių sudarymo ir tokiu būdu galimai pažeidė Konkurencijos įstatymo 7 straipsnio reikalavimus.

3. AB „Lietuvos paštas“ pateikti įsipareigojimai ir dėl jų gautos nuomonės

(46) 2018 m. lapkričio 9 d. AB „Lietuvos paštas“, vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 28 straipsnio 3 dalies 2 punktu, Konkurencijos tarybai pateikė rašytinius įsipareigojimus (toliau – Pradiniai įsipareigojimai) bei prašymą tyrimą dėl AB „Lietuvos paštas“ veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo 7 straipsnio reikalavimams nutraukti⁵⁶.

(47) Siekiant įvertinti AB „Lietuvos paštas“ Konkurencijos tarybai pateiktų Pradinių įsipareigojimų priimtinumą ir tinkamumą, 2018 m. lapkričio 13 d. jie buvo paskelbti Konkurencijos tarybos internetinėje svetainėje⁵⁷ bei išsiųsti suinteresuotiems asmenims⁵⁸. Nuomonės dėl Pradinių įsipareigojimų buvo galima pateikti iki 2018 m. lapkričio 27 d. Per nurodytą laikotarpį Konkurencijos taryba gavo nuomonės iš UAB „Fitek LT“⁵⁹, Pasiuntinių paslaugų teikėjų asociacijos⁶⁰, UAB „Šiaulių naujienos“⁶¹, UAB „Verslo spaudos centras“⁶² ir Ryšių reguliavimo tarnybos⁶³.

3.1. Pradiniai įsipareigojimai

(48) Pagrindinės AB „Lietuvos paštas“ 2018 m. lapkričio 9 d. pateiktų Pradinių įsipareigojimų nuostatos pateikiamos žemiau.

(49) AB „Lietuvos paštas“ įsipareigoja savo paslaugų kainodarą taikyti vadovaujantis šiais principais:

- 1.1. Apie naujų pašto paslaugos tarifų įsigaliojimą rinkos dalyviams viešai pranešti ne vėliau kaip prieš 3 mėnesius iki naujų tarifų įsigaliojimo dienos.
- 1.2. Įsigaliojus naujiems pašto paslaugos tarifams taikyti 21 mėnesio pereinamąjį laikotarpį (toliau – Pereinamasis laikotarpis) pašto paslaugos teikėjams, kurie su AB „Lietuvos paštas“ sudarytų sutarčių pagrindu naudojami AB „Lietuvos paštas“ paslaugomis vykdydami viešojo pirkimo būdu sudarytas sutartis. Pereinamojo laikotarpio metu visoms pašto paslaugos teikėjų, kurie su AB „Lietuvos paštas“ sudarytų sutarčių pagrindu naudojami AB „Lietuvos paštas“ paslaugomis, viešojo pirkimo būdu sudarytoms sutartims yra taikomi pasiūlymų dėl šių sutarčių pateikimo metu galioję tarifai, jei šie pasiūlymai buvo pateikti iki 1.1 punkte nurodyto pranešimo apie naujų tarifų įsigaliojimą gavimo. Apie galimybę pasinaudoti Pereinamoju laikotarpiu rinkos dalyviai informuojami kartu su 1.1 punkte nurodytu pranešimu apie naujų tarifų įsigaliojimą. Pereinamasis laikotarpis taikomas ne ilgiau nei viešojo pirkimo būdu sudarytos sutarties galiojimo termino pabaiga (neįskaitant pratęsimo galimybių). Ši nuostata reiškia, kad Pereinamasis laikotarpis nebetaikomas toms viešojo pirkimo būdu sudarytoms sutartims, kurių galiojimo terminas pasibaigė Pereinamojo laikotarpio galiojimo metu, tačiau kurios buvo pratęstos pašto paslaugos teikėjo iniciatyva ar pritarimu. Šis principas taikomas tiek paties AB „Lietuvos paštas“, tiek kitų pašto paslaugos teikėjų, kurie su AB „Lietuvos paštas“ sudarytų sutarčių pagrindu naudojami AB „Lietuvos paštas“ paslaugomis, sudarytoms viešojo pirkimo sutartims.

⁵⁶ Bylos 39 tomas, 58-60 lapas. Pirminį rašytinių įsipareigojimų tekstą AB „Lietuvos paštas“ pateikė 2018 m. liepos 5 d., kuris vėliau buvo koreguojamas pagal Konkurencijos tarybos pastabas. Bylos 38 tomas, 1-29 lapas.

⁵⁷ Prieiga per internetą: <http://www.kt.gov.lt/lt/viesa-konsultacija>

⁵⁸ Bylos 40 tomas, 181 lapas.

⁵⁹ Bylos 40 tomas, 1-120 lapas.

⁶⁰ Bylos 40 tomas, 121-156 lapas.

⁶¹ Bylos 40 tomas, 157-178 lapas.

⁶² Bylos 40 tomas, 179 lapas.

⁶³ Bylos 40 tomas, 180 lapas.

- 1.3. Tuo atveju, jei dėl viešojo pirkimo metu kilusių ginčų viešojo pirkimo sutarties pasirašymas yra nukeliamas ir dėl to pašto paslaugos teikėjas laimėtą viešojo pirkimo sutartį pasirašo jau po to, kai yra įsigalioję 1.2 punkte nurodyti naujieji pašto paslaugos tarifai, tokiam pašto paslaugos teikėjui Pereinamasis laikotarpis pradedamas skaičiuoti ne nuo naujųjų tarifų įsigaliojimo, tačiau nuo atitinkamos sutarties pasirašymo datos, taip užtikrinant, kad tokie sutarčiai būtų pritaikomas pilnos trukmės Pereinamasis laikotarpis.
- 1.4. Tuo atveju, jei pasibaigus Pereinamajam laikotarpiui AB „Lietuvos paštas“ vis dar turi galiojančių viešojo pirkimo būdu sudarytų sutarčių, kurios buvo sudarytos iki naujų tarifų įsigaliojimo ir kurioms taikomi senieji tarifai, šios viešojo pirkimo būdu sudarytos sutartys yra nedelsiant nutraukiamos.
- 1.5. Tam, kad pašto paslaugos teikėjui būtų taikomas nurodytas Pereinamasis laikotarpis, pašto paslaugos teikėjas turi atlikti šiuos veiksmus:
 - 1.5.1. Pranešti AB „Lietuvos paštas“ apie ketinimą pasinaudoti Pereinamuoju laikotarpiu;
 - 1.5.2. Pateikti duomenis apie viešojo pirkimo būdu sudarytas sutartis, kurioms turėtų būti taikomas Pereinamasis laikotarpis, nurodant: (i) sutarties šalis; (ii) sutarties sudarymo datą ir galiojimo trukmę (jeigu sutartyje numatytas jos galiojimo pratęsimas, nurodyti anksčiausią sutarties pasibaigimo terminą be pratęsimo); (iii) bendrą pašto siuntų kiekį per mėnesį, pašto siuntų kiekio pokytį pamėnesiui iki Pereinamojo laikotarpio pabaigos;
 - 1.5.3. Sudaryti su AB „Lietuvos paštas“ atskirą susitarimą dėl Pereinamojo laikotarpio taikymo deklaruotoms viešojo pirkimo sutartims.
- 1.6. Pereinamasis laikotarpis taikomas tik toms viešojo pirkimo sutartims, kurios buvo sudarytos pasiūlymų, kurių pateikimo terminas buvo ne vėliau kaip iki AB „Lietuvos paštas“ pateikto pranešimo apie naujos kainodaros įsigaliojimą, pagrindu. Po pateikto pranešimo ir nurodytų naujųjų tarifų, pašto paslaugos teikėjai teikdami pasiūlymus viešuosiuose pirkimuose jau turės galimybę įtraukti naujuosius tarifus į pasiūlymo kainos skaičiavimo formulę, atsižvelgiant į naujųjų tarifų įsigaliojimo datą ir viešojo pirkimo sutarties trukmę. AB „Lietuvos paštas“ įsipareigoja tokiuose viešuosiuose pirkimuose pasiūlymus formuluoti analogiškai, t. y. į kainos skaičiavimo formulę įtraukiant tiek senuosius, tiek naujuosius tarifus proporcingai jų galiojimo trukmei ir išvedant atitinkamą svertinį vidurkį.
- 1.7. Apibūdinta kainodaros tvarka yra patvirtinama bendrovės generalinio direktoriaus įsakymu, paskelbiama viešai ir vienodai taikoma visiems pašto paslaugos teikėjams.
- 1.8. Šie įsipareigojimai galioja 5 metus.

3.2. Viešos konsultacijos metu gauti pastebėjimai ir pasiūlymai

(50) Viešos konsultacijos metu nuomones dėl AB „Lietuvos paštas“ įsipareigojimų pateikė UAB „Fitek LT“, Pasiuntinių paslaugų teikėjų asociacija, UAB „Šiaulių naujienos“, UAB „Verslo spaudos centras“ ir Ryšių reguliavimo tarnyba.

(51) Pasiuntinių paslaugų teikėjų asociacija, UAB „Šiaulių naujienos“ ir UAB „Verslo spaudos centras“ nurodė, jog AB „Lietuvos paštas“ įsipareigojimai yra apskritai nepriimtini, kadangi žala konkurentams jau padaryta. Rinkoje nebėra tikrų konkurentų, kurie patys pristatytų korespondenciją, nes jie bankrutavo dėl AB „Lietuvos paštas“ veiksmų. Net ir likę konkurentai, kurie yra labiau konsolidatoriai, užima labai mažą rinkos dalį. Įsipareigojimai yra pavėluoti, nes AB „Lietuvos paštas“ pateikė įsipareigojimus tik po paskutinio konkurento bankrutavimo, kai eliminavo konkurenciją rinkoje. Tokių pat priemonių (senojo tarifo užtikrinimo) UAB „Greitasis kurjeris“ prašė dar 2016 m., tačiau AB „Lietuvos paštas“ jų taikyti nesutiko. Minėti ūkio subjektai pastebėjimų dėl įsipareigojimų turinio nepateikė.

(52) Ryšių reguliavimo tarnyba nurodė, kad neturi kompetencijos vertinti AB „Lietuvos paštas“ siūlomų įsipareigojimų, tačiau tikėtina, kad AB „Lietuvos paštas“ pasiūlyti įsipareigojimai

suteiks pašto paslaugos teikėjams vienodesnes galimybes kartu su AB „Lietuvos paštas“ dalyvauti pašto paslaugų viešuosiuose pirkimuose.

(53) UAB „Fitek LT“ nurodo, jog įsipareigojimai yra neišsamūs ir netinkami, kas galėtų sudaryti prielaidas toms pačioms problemoms kilti dėl kurių ir yra vykdomas tyrimas. UAB „Fitek LT“ pateikė išsamius komentarus dėl įsipareigojimų teksto tikslinimo.

(54) UAB „Fitek LT“ nurodo, kad:

- a) Viešųjų paslaugų teikėjas privalo skelbti informaciją visiems viešai, todėl įsipareigojimų 1.1 papunktyje siūloma išbraukti formuluotę „rinkos dalyviams“.
- b) 3 mėn. informavimas apie naujų tarifų pasikeitimą yra per trumpas. AB „Lietuvos paštas“ nusprendamas dėl tarifų keitimo turi konkurencinį pranašumą prieš visus rinkos dalyvius, nes šią informaciją ir skaičiavimus turi ankščiau už kitus dalyvius. 6 mėn. laikotarpis leistų rinkos dalyviams pasirengti tarifų pokyčiams. Be to, dėl sudėtingos ir kompleksinės AB „Lietuvos paštas“ kainodaros reikalingas ilgesnis laikotarpis pasirengti naujų tarifų įsigaliojimui. UAB „Fitek LT“ taip pat teigia, kad 6 mėn. terminas būtų realusis naujiems rinkos dalyviams įeiti į rinką;
- c) Pašto paslaugos teikėjų sąvoka turėtų būti keičiama į kliento sąvoką, kadangi dalis subjektų, įskaitant UAB „Fitek LT“, nėra pašto paslaugos teikėjai;
- d) 21 mėn. pereinamasis laikotarpis neatitinka viešųjų pirkimų praktikos, kadangi dažniausiai viešųjų pirkimų būdu sudaromos sutartys yra 3 metų trukmės. Be to, neretu atveju sutarties pratęsimas yra automatinis be tiekėjo galimybės nepratęsti sutarties, todėl pereinamasis laikotarpis turėtų apimti ir tokius atvejus;
- e) įsipareigojimų 1.4 papunktis apima tik tas viešojo pirkimo būdu sudarytas sutartis, kurios būtų sudarytos iki naujų tarifų įsigaliojimo pagal senus tarifus. Tokia įsipareigojimų nuostata neapimtų tų viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių senaisiais tarifais po naujų tarifų įsigaliojimo, pavyzdžiui, dėl užsitęsusių viešųjų pirkimų procedūrų. Todėl papildytinas 1.4 papunktis dėl sutarčių, kurios buvo sudarytos senais tarifais ne tik iki naujų tarifų įsigaliojimo, bet ir sutartimis sudarytomis senais tarifais po naujų tarifų įsigaliojimo.
- f) 1.4 papunktyje nėra aiškaus įpareigojimo AB „Lietuvos paštas“ nutraukti šiame punkte nurodytas sutartis. Turėtų būti aiški pareiga AB „Lietuvos paštas“ nutraukti šiame punkte nurodytas sutartis iki pereinamojo laikotarpio pabaigos. AB „Lietuvos paštas“ privalėtų pranešimą dėl šiame punkte nurodytų sutarčių nutraukimo išsiųsti dar iki pereinamojo laikotarpio pabaigos, tačiau ne vėliau kaip prieš 30 d. iki pereinamojo laikotarpio pabaigos. AB „Lietuvos paštas“ privalėtų nutraukti tokias sutartis iki pereinamojo laikotarpio pabaigos.
- g) 1.5 papunktyje turėtų būti keliami įsipareigojimai būtent AB „Lietuvos paštas“ dėl pereinamojo laikotarpio taikymo, o ne įpareigojimai AB „Lietuvos paštas“ paslaugų pirkėjams, kaip yra nurodoma Pradiniuose įsipareigojimuose. 1.5.1. - 1.5.3 papunkčiuose išvardinti įpareigojimai keistini numatant įsipareigojimus AB „Lietuvos paštas“ sudaryti susitarimą dėl pereinamojo laikotarpio taikymo su to pageidaujančiais klientais konkrečioms viešojo pirkimo būdų sudarytomis sutartims. Be to, yra būtinas AB „Lietuvos paštas“ įsipareigojimas sudaryti susitarimą pakeičiant tik senųjų tarifų taikymo laikotarpį (pereinamąjį laikotarpį) konkrečioms viešojo pirkimo būdų sudarytomis sutartims, nekeičiant kitu tradicinės pašto paslaugos teikimo sąlygų. Įsipareigojimų 1.5.2 (iii) punkte nurodoma perteklinė informacija dėl bendro siuntų kiekio per mėnesį ir pašto siuntų pokyčio pamėnesiui. 1.5.2 (iii) nurodyti duomenys turėtų būti pateikiami tik tuo atveju, jeigu tokie duomenys yra nurodyti viešojo pirkimo dokumentuose. Priešingu atveju, iš AB Lietuvos pašto klientų būtų reikalaujama daugiau, nei AB „Lietuvos paštas“ reikalautų iš perkančiųjų organizacijų, su kuriomis AB „Lietuvos paštas“ turi tiesiogiai sudaręs sutartį. Net ir esant 1.5.2 (i) - (iii) punktuose nurodytiems duomenims, AB „Lietuvos paštas“ gali reikalauti įsipareigojimų iš kliento, kad būtų užtikrintas nurodytas mėnesio pašto siuntų kiekis ir jo pokytis pamėnesiui, nors perkančioji organizacija neužtikrina tokio kiekio

klientui, ir klientui nesutikus su tokiais nepagrįstais įpareigojimais, AB „Lietuvos paštas“ apskritai netaikytų pereinamojo laikotarpio.

- h) Įsipareigojimų 1.6 papunktyje nėra pateikta jokių atskaitos taškų, nuo kurių imami duomenys formulėms ar svertiniams vidurkiams. Šiuo atveju atskaitos taškas galėtų būti viešojo pirkimo sutarties sudarymo diena pagal pirkimo dokumentus, kas būtų laikoma paslaugų ir atitinkamai tarifų taikymo pradžia. Viešųjų pirkimų įstatymo 86 str. 8 d. nurodyta sprendimo nustatyti laimėjusį pirkimo pasiūlymą diena plus 10 dienų (per tiek laiko, t. y. 10 dienų, nuo pirkimo rezultatų paskelbimo privalo būti sudaryta viešojo pirkimo sutartis) būtų tiksliausias atskaitos taškas.

Atitinkamai formulė galėtų būti:

$TV = (TS * KS + TN * KN) / (KS + KN)$, kai:

TV - Vidutinis tarifas;

TN - Naujas tarifas (po pasikeitimo);

TS - Senas tarifas (iki pasikeitimo);

KN - Planuojamas išsiųsti kiekis nauju tarifu;

KS - Planuojamas išsiųsti kiekis senu tarifu.

Tuo atveju, jeigu pirkimo dokumentuose, nėra pastovių mėnesinių pašto siuntų kiekių, o didžiąją dalį pirkimo dokumentuose nurodytų preliminarus pašto siuntų kiekio reikės pristatyti per vieną ar kelis kartus viešojo pirkimo sutarties galiojimo metu ir perkančioji organizacija nenurodė konkrečios datos, senieji pašto tarifai neturėtų būti taikomi ir skaičiavimai turėtų būti skaičiuojami pagal naujus tarifus (KS - tokiu atveju turėtų būti lygus 0).

- i) Turėtų būti numatytas AB „Lietuvos paštas“ įsipareigojimas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas pateikti klientams konkrečius pašto paslaugos skaičiavimus konkrečiam viešajam pirkimui gavus pirkėjo užklausimą su nurodytu viešuoju pirkimu, kad būtų pasiekti įsipareigojimų tikslai.
- j) 1.7 papunktis turi būti papildytas, kad AB „Lietuvos paštas“ generalinio direktoriaus įsakymas dėl kainodaros turi būti paskelbtas nedelsiant, bet ne vėliau negu sekančią dieną po patvirtinimo.

3.3. Patikslinti įsipareigojimai

(55) Konkurencijos taryba informavo AB „Lietuvos paštas“ apie gautas nuomones ir pasiūlymus dėl pateiktų Pradinių įsipareigojimų⁶⁴. Atsižvelgiant į tai, AB „Lietuvos paštas“ 2019 m. balandžio 30 d. Konkurencijos tarybai pateikė patikslintus įsipareigojimus⁶⁵ (toliau – Patikslinti įsipareigojimai). Pagrindiniai Patikslintuose įsipareigojimuose atlikti pakeitimai ir papildomai AB „Lietuvos paštas“ pateikti paaiškinimai dėl viešos konsultacijos metu gautų nuomonių aprašomi žemiau.

(56) AB „Lietuvos paštas“ nurodė, jog atsižvelgdamas į rinkos dalyvių ir Konkurencijos tarybos nuomones, sutinka patikslinti šiuos įsipareigojimų punktus:

- a) 1.1 papunktį – patikslinamas šiame punkte nurodytas pranešimo apie naujos kainodaros įsigaliojimo būdas, aiškiai nurodant, kad toks pranešimas yra skelbiamas viešai, AB „Lietuvos paštas“ tinklapyje www.post.lt. AB „Lietuvos paštas“ nurodė, kad 3 mėn. įspėjimo apie naujos kainodaros įsigaliojimą terminas atitinka rinkos praktiką, sukuria didesnę apibrėžtumą viešuosiuose pirkimuose, sudaro palankesnes sąlygas greičiau pereiti prie sąnaudomis pagrįstos kainodaros, taip pat nustatytas tuo tikslu, kad kuo labiau pailginti pereinamojo laikotarpio terminą tam, kad į jį patektų absoliuti dauguma viešojo pirkimo būdu sudarytų sutarčių ir pašto paslaugos teikėjai bei konsolidatoriai sklandžiai pabaigtų jas vykdyti;

⁶⁴ Bylos 38 tomas, 54-56a lapas.

⁶⁵ Bylos 38 tomas, 57-63 lapas.

- b) 1.2 papunktį – patikslinamos šiame ir kituose įsipareigojimų punktuose vartojamas „pašto paslaugos teikėjų“ ir „rinkos dalyvių“ sąvokos, pakeičiant jas į vieningą sąvoką „ūkio subjektai, kurie su AB „Lietuvos paštas“ sudarytų sutarčių pagrindu naudojami AB „Lietuvos paštas“ teikiamomis paslaugomis vykdydami viešojo pirkimo būdu sudarytas sutartis“ (Galutiniuose įsipareigojimuose vadinami – „Ūkio subjektais“). Šis punktas taip pat patikslinamas nurodant, kad kai viešojo pirkimo sutartis pratęsiama vien perkančiosios organizacijos valia ir ūkio subjektas tokiam pratęsimui paprieštarauti negali, tokiu būdu pratęstai sutarčiai pereinamasis laikotarpis yra ir toliau taikomas, tačiau ne ilgiau nei iki įsipareigojimuose nurodytos maksimalios pereinamojo laikotarpio trukmės pabaigos;
- c) 1.4 papunktį – patikslinant, kad pereinamasis laikotarpis apimtų ir tokias viešojo pirkimo sutartis, kurios dėl užsitęsusių procedūrų būtų sudarytos senaisiais tarifais jau įsigaliojus naujesiems tarifams. Taip pat patikslinama pereinamojo laikotarpio terminą viršijančių viešojo pirkimo sutarčių nutraukimo tvarka, nurodant, kad tokios sutartys nutraukiamos kitą darbo dieną po pereinamojo laikotarpio pabaigos;
- d) 1.5 papunktį – patikslinant tokiu būdu, jog šis punktas numatytų AB „Lietuvos paštas“ pareigą sudaryti atitinkamus susitarimus dėl pereinamojo laikotarpio taikymo per konkretų terminą nuo visos reikalingos informacijos iš ūkio subjektų gavimo. Šiame punkte taip pat nurodoma, kad ūkio subjektų prašoma nurodyti tik preliminarius planuojamų siųsti pašto siuntų kiekius, o faktinių siunčiamų kiekių neatitikimas preliminariai deklaruotiems kiekiams nereiškia, kad pereinamasis laikotarpis būtų netaikomas. Galiausiai, punktas patikslinamas nurodant, jog sudarant susitarimus dėl pereinamojo laikotarpio taikymo, jokios kitos esminės paslaugų teikimo sąlygos nebus keičiamos, išskyrus atvejus, kai paslaugų teikimo sąlygos yra keičiamos centralizuotai – visiems pašto paslaugų pirkėjams, su kuriais AB „Lietuvos paštas“ turi sudaręs sutartis dėl paslaugų teikimo.

(57) AB „Lietuvos paštas“ nurodė, jog nėra pagrindo tikslinti siūlomų prisiimti įsipareigojimų 1.2. (dalyje dėl pereinamojo laikotarpio trukmės), 1.3. ir 1.6. papunkčių:

- a) 1.2. papunktis – AB „Lietuvos paštas“ nurodo, kad pereinamojo laikotarpio terminas negali būti prailginamas iki rinkos dalyvių pageidaujamo 36 mėn. termino, kadangi tai reikštų rinkos finansavimą AB „Lietuvos paštas“ sąskaita, taip pat, kad kiti rinkos dalyviai neprisiima jokios rizikos dėl sąnaudų padidėjimo. Pagal pateiktus duomenis, absoliuti dauguma viešojo pirkimo būdu sudarytų sutarčių yra sudaromos laikotarpiui iki 2 metų;
- b) 1.6. papunktis – AB „Lietuvos paštas“ nurodo, kad rinkos dalyvių pageidavimas nurodyti atskaitos taškus, nuo kurių galėtų būti imami duomenys formulėms ar vidurkiams, nėra objektyviai įmanomas. AB „Lietuvos paštas“ teigimu, praktikoje viešojo pirkimo sutarties sudarymo datos būna labai įvairios (nuo kelių dienų iki kelių mėnesių nuo pasiūlymų pateikimo iki laimėtojo paskelbimo) ir pirkimo dokumentuose paprastai nenurodomos. Dėl to, nėra galimybės nustatyti universalios ir objektyvios atskaitos taško – kiekvieno viešojo pirkimo atveju turi būti atliekamas tam tikras vertinimas ir prognozavimas, kurį laikotarpį paslaugos bus teikiamos senaisiais, o kurį naujaisiais tarifais. Šis prognozavimas yra objektyvus, paremtas kiekvieno viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančio ūkio subjekto turima istorine informacija apie paslaugų teikimą konkrečiai perkančiajai organizacijai (jei tokia turima) bei prognozuojamas paslaugų teikimo pradžios data. Pasisakydamas dėl rinkos dalyvių pasiūlymų dėl konkrečios pasiūlymų skaičiavimo formulės įvedimo AB „Lietuvos paštas“ nurodo, kad toks siūlymas yra praktiškai neįgyvendinamas ir prieštaraujantis viešųjų pirkimų principams, kadangi iš viešųjų pirkimų būdų pašalinamas netikrumas ir įvedamas absoliutus skaidrumas, taip pat įsipareigojimais būtų įtvirtinamos kartelinio susitarimo prielaidos. Tokio įsipareigojimo pasekmė – konkurentai visuomet žinotų, su kokia kaina AB „Lietuvos paštas“ dalyvautų pirkimuose, ir jiems užtektų pasiūlyti tik šiek tiek žemesnę kainą, kad laimėtų pirkimą.

(58) 2019 m. gegužės 7 d. atnaujinti AB „Lietuvos paštas“ įsipareigojimai buvo paskelbti Konkurencijos tarybos internetinėje svetainėje⁶⁶ bei išsiųsti suinteresuotiems asmenims⁶⁷. Nuomones dėl Patikslintų įsipareigojimų buvo galima pateikti iki 2019 m. gegužės 21 d. Viešos konsultacijos metu nuomones dėl Patikslintų AB „Lietuvos paštas“ įsipareigojimų pateikė UAB „Fitek LT“⁶⁸, Pasiuntinių paslaugų teikėjų asociacija⁶⁹, UAB „SAMUS“⁷⁰ ir Ryšių reguliavimo tarnyba⁷¹.

(59) UAB „SAMUS“ nurodė, kad įsipareigojimai yra tinkami, o AB „Lietuvos paštas“ bendrovei panašią praktiką taiko jau nuo 2018 m. liepos 1 d. UAB „Fitek LT“, Pasiuntinių paslaugų teikėjų asociacija ir Ryšių reguliavimo tarnyba iš esmės pakartojo pirmos viešos konsultacijos metu išsakytus argumentus.

(60) Pasiuntinių paslaugų teikėjų asociacija be jau minėtų argumentų papildomai nurodė, kad Patikslintuose įsipareigojimuose numatyta, jog apie numatomus kainų pasikeitimus AB „Lietuvos paštas“ privalo skelbti savo internetinėje svetainėje. Asociacijos nuomone, toks įsipareigojimas nėra tinkamas dėl šių priežasčių: a) korespondencijos siuntų pristatymo paslaugas teikiantys subjektai neprivalo nuolat skaityti ir sekti AB „Lietuvos paštas“ internetinėje svetainėje pateikiamos informacijos; b) AB „Lietuvos paštas“ gali šią informaciją pateikti sunkiai randamoje svetainės vietoje, neaiškiai; c) AB „Lietuvos paštas“ gali vienašališkai šią informaciją pakoreguoti, pakeisti ar panaikinti. Atsižvelgiant į tai, AB „Lietuvos paštas“ privalo su juo sutartis pasirašiusius subjektus iš anksto informuoti raštu (registruotu laišku) apie numatomus kainų pasikeitimus, o visiems kitiems korespondencijos siuntų pristatymo veiklą vykdančiams ūkio subjektams apie tai turi būti skelbiama viešai Ryšių reguliavimo tarnybos internetinėje svetainėje.

(61) UAB „Fitek LT“ be jau pateiktų argumentų papildomai nurodė, kad Patikslintuose įsipareigojimuose minimas Pereinamasis laikotarpis taikomas tik viešojo pirkimo sutarčių atžvilgiu, nors tradicinės pašto paslaugos rinka yra viena, nepriklausomai nuo to, ar pašto paslaugos teikiamos pagal viešojo pirkimo sutartis, ar ne. Bendrovės teigimu, privatūs klientai yra taip pat jautrūs tradicinės pašto paslaugos kainų pokyčiams ir per tris mėnesius pakeisti sutartis yra sudėtinga. Be to, klientai paprastai planuojasi savo išlaidų biudžetus, atitinkamai numato sutarčių vienašališko nutraukimo be pažeidimo draudimą, ar ilgesnius nei 3 mėnesių įspėjimo terminus. Atsižvelgiant į tai, įsipareigojimai turėtų būti taikomi visoms paslaugoms dėl tradicinės pašto paslaugos teikimo, nepriklausomai nuo to, ar tai vykdoma pagal viešojo pirkimo sutartį, ar ne.

(62) Atsižvelgęs į antros viešos konsultacijos metu išsakytus pastebėjimus, 2019 m. liepos 8 d. AB „Lietuvos paštas“ patikslino įsipareigojimų 1.1, 1.3 ir 1.4 papunkčius (toliau – Galutiniai įsipareigojimai)⁷²:

1.1 „Apie naujų pašto paslaugos tarifų įsigaliojimą viešai pranešti paskelbiant AB Lietuvos paštas tinklalapyje www.post.lt aiškiai matomoje vietoje ne vėliau kaip prieš 3 mėnesius iki naujų tarifų įsigaliojimo dienos. Su AB Lietuvos paštas sutartis dėl paslaugų teikimo sudarę ir korespondencijos siuntų pristatymo veiklą Lietuvoje vykdančys ūkio subjektai apie naujų pašto paslaugos tarifų įsigaliojimą papildomai informuojami šiame punkte nustatytais terminais jiems asmeniškai pateikiant atitinkamus pranešimus elektroniniu paštu“;

1.3 „Tuo atveju, jei dėl viešojo pirkimo metu kilusių ginčų viešojo pirkimo sutarties pasirašymas yra nukeliamas ir dėl to Ūkio subjektas laimėtą viešojo pirkimo sutartį pagal pasiūlymą, pateiktą iki 1.1 punkte nurodyto pranešimo apie naujų pašto paslaugos tarifų įsigaliojimą, pasirašo jau po to, kai yra įsigalioję 1.2 punkte nurodyti naujieji pašto paslaugos tarifai, tokiam Ūkio subjektui Pereinamasis laikotarpis pradedamas skaičiuoti ne nuo naujųjų tarifų įsigaliojimo, tačiau nuo atitinkamos sutarties pasirašymo datos, taip užtikrinant, kad

⁶⁶ Prieiga per internetą: <http://www.kt.gov.lt/lt/viesa-konsultacija>

⁶⁷ Bylos 41 tomas, 68 lapas.

⁶⁸ Bylos 41 tomas, 1-40 lapas.

⁶⁹ Bylos 41 tomas, 41-65 lapas.

⁷⁰ Bylos 41 tomas, 66 lapas.

⁷¹ Bylos 41 tomas, 67 lapas.

⁷² 2019 m. liepos 8 d. AB „Lietuvos paštas“ raštas. Bylos 38 tomas, 75-77 lapas.

tokiai sutarčiai būtų pritaikomas pilnos trukmės Pereinamasis laikotarpis. Šis principas taikomas ir paties AB Lietuvos paštas sudarytoms viešojo pirkimo sutartims“;

1.4 „Tuo atveju, jei pasibaigus Pereinamajam laikotarpiui AB Lietuvos paštas vis dar turėtų galiojančių viešojo pirkimo būdu sudarytų sutarčių, kurioms taikomi senieji tarifai, šios viešojo pirkimo būdu sudarytos sutartys yra nutraukiamos ne vėliau kaip iki Pereinamojo laikotarpio pabaigos“.

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a :

(63) Konkurencijos įstatymo 7 straipsnis draudžia ūkio subjektams piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi atitinkamoje rinkoje atliekant visokius veiksmus, kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, nepagrįstai varžo kitų ūkio subjektų galimybes veikti atitinkamoje rinkoje arba pažeidžia vartotojų interesus.

(64) Tyrimo metu buvo nagrinėjama AB „Lietuvos paštas“ nuo 2016 m. sausio 1 d. pradėta taikyti kainodara bei tai, ar AB „Lietuvos paštas“ keisdamas verslo klientams, įskaitant pašto paslaugos teikėjus, taikomus tarifus apsunkino jų galimybės vykdyti viešųjų pirkimų sutartis bei atgrasė juos nuo dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose. Vertinta, ar minėtais veiksmais AB „Lietuvos paštas“ nepažeidė Konkurencijos įstatymo 7 straipsnyje įtvirtinto draudimo piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi.

(65) Tyrimo metu nustatyta, kad norint teikti pašto paslaugas ir pristatyti korespondencijos siuntas visoje Lietuvos teritorijoje, kiti pašto paslaugos teikėjai privalo naudotis AB „Lietuvos paštas“ valdomu pašto tinklu, kadangi nei vienas iš jų neturi visą Lietuvos Respublikos teritoriją apimančio pašto tinklo. Už naudojimąsi pašto tinklu AB „Lietuvos paštas“ ima atitinkamą mokesį, kuris gali būti vienašališkai pakeistas pranešus prieš 30 dienų terminą. AB „Lietuvos paštas“ taikomi įkainiai už naudojimąsi pašto tinklu turi tiesioginę įtaką Verslo klientų galimybėms konkuruoti dalyvaujant pašto paslaugų viešuosiuose pirkimuose. Viešųjų pirkimų būdu sudaromos sutartys dažniausiai yra ilgo laikotarpio, o šių sutarčių sąlygų, įskaitant kainą, keitimas yra draudžiamas (Nutarimo (31) pastraipa), todėl pirkimą laimėję tiekėjai turi užtikrinti to paties tarifo, kuris buvo pasiūlytas viešojo pirkimo metu, taikymą visą sutarties galiojimo laikotarpį. Tai reiškia, jog AB „Lietuvos paštas“, turėdamas galimybę prieš itin trumpą laikotarpį keisti konkurentams taikomus tarifus už pašto tinklo naudojimą, gali padidinti konkurentų viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių sąnaudas ir tokiu būdu apsunkinti jų vykdymą. Be to, esant tokiai situacijai, kuomet išpėjęs prieš 30 dienų terminą AB „Lietuvos paštas“ savo konkurentams gali vienašališkai pakeisti taikomus tarifus už naudojimąsi pašto tinklu, pastarieji yra atgrasomi nuo dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose ir ilgalaikių sutarčių sudarymo.

(66) 2015 m. spalio mėn. AB „Lietuvos paštas“ informavo Verslo klientus apie nuo 2016 m. sausio 1 d. įsigaliojančią Zoninę kainodarą. Atsižvelgiant į tai, jog viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių sąlygų keitimas nėra galimas, AB „Lietuvos paštas“ konkurentai prašė taikyti ankstesnį tarifą viešųjų pirkimų būdu sudarytoms sutartims, kuriose AB „Lietuvos paštas“ yra pasitelktas kaip subtiekęjas (nutarimo (36) pastraipa). Į šiuos konkurento prašymus AB „Lietuvos paštas“ neatsižvelgė, nors tuo pat metu daliai savo klientų pritaikė pereinamąjį laikotarpį (nutarimo (37) pastraipa). Tokiais veiksmais AB „Lietuvos paštas“ a) padidino konkurentų turimų viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių vykdymo sąnaudas; b) sukūrė netikrumą dėl savo kainodaros taikymo principų ir taip atgrasė Verslo klientus nuo dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose ir ilgalaikių sutarčių sudarymo.

(67) Vertinant konkurentų viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių sąnaudų padidinimą, nustatyta, jog vienintelis pašto paslaugos klientas – UAB „Greitasis kurjeris“ – nagrinėjamu laikotarpiu turėjo reikšmingą viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių skaičių, tuo tarpu kiti pašto paslaugos teikėjai turėjo vos po kelias tokias sutartis arba jų apskritai neturėjo (nutarimo (34) pastraipa). Taigi, iš visų rinkoje veikusių pašto paslaugos teikėjų vienintelį UAB „Greitasis kurjeris“ galėjo reikšmingai paveikti pereinamojo laikotarpio netaikymas įvedus naująją Zoninę kainodarą.

(68) Vertinant Zoninės kainodaros faktinį poveikį UAB „Greitasis kurjeris“, nustatyta, kad toks poveikis galėjo pasireikšti tik 2016 m. sausio-vasario mėn., kadangi nuo 2016 m. kovo mėn. UAB „Greitasis kurjeris“ faktiškai paslaugų nebeteikė, o 2016 m. gegužės mėn. bendrovei buvo iškelta bankroto byla. Per 2016 m. sausio-vasario mėn. UAB „Greitasis kurjeris“ papildomos sąnaudos dėl AB „Lietuvos paštas“ pakeistos kainodaros vykdant pašto paslaugų viešųjų pirkimų sutartis sudarė 19 600 Eur, tačiau UAB „Greitasis kurjeris“ faktiškai neapmokėjo AB „Lietuvos paštas“ pateiktų sąskaitų-faktūrų už šį laikotarpį, be to, bendrovė turėjo didelių įsiskolinimų iki Zoninės kainodaros įvedimo (nutarimo (35) pastraipa). Net jeigu UAB „Greitasis kurjeris“ ir būtų apmokėjęs AB „Lietuvos paštas“ pateiktas sąskaitas už 2016 m. sausio ir vasario mėn., tai būtų sudarę tik mažą dalį bendrovės jau turėtų įsiskolinimų.

(69) Vertinant Verslo klientų atgrasymą nuo dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose, buvo analizuota viešųjų pirkimų svarba, t. y. iš jų gaunamų pajamų dalis, lyginant su pajamomis iš ne viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių. Tuo tikslu tyrimo metu iš AB „Lietuvos paštas“ buvo gauti duomenys apie bendrovės viešųjų ir ne viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių, kuriose buvo perkamos pašto paslaugos, skaičių bei iš jų gautas pajamas 2015-2018 m. laikotarpiu. Iš gautų duomenų matyti, jog minėtu laikotarpiu pajamos iš viešųjų pirkimų sudarė [KOMERCINĖ PASLAPTIS] proc. nuo iš visų sutarčių, kurios apėmė korespondencijos siuntų siuntimą, gautų pajamų (nutarimo (41) pastraipa), be to, šios viešųjų pirkimų sutartys apėmė ne tik korespondencijos siuntų pristatymą į 3 zoną, tačiau ir pristatymą į kitas zonas⁷³ bei įvairias papildomas paslaugas. Tai reiškia, jog AB „Lietuvos paštas“ veiksmai apsunksino konkurentų galimybes varžytis tik dėl dalies pajamų (gaunamų iš viešųjų pirkimų sutarčių), tačiau nepaisant to, neapsunkino konkurentų galimybių veiksmingai varžytis dėl ženkliai didesnės rinkos dalies, t. y. dėl daugiau nei [KOMERCINĖ PASLAPTIS] mln. Eur pajamų. Tai, kad viešųjų pirkimų sutartys nėra pagrindinis Verslo klientų pajamų šaltinis, be kurio nebūtų galima veiksmingai konkuruoti, patvirtina ir tai, jog iki įtariamo pažeidimo pradžios (2016 m. sausio 1 d.) didžioji dalis Verslo klientų gaunamų pajamų buvo gaunamos iš ne viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių (nutarimo (43) pastraipa). Taigi, nors AB „Lietuvos paštas“ ir apsunksino Verslo klientų galimybes konkuruoti dėl dalies pajamų, tačiau veiksmingai neapribojo jų galimybių veikti.

(70) Nagrinėjamu atveju AB „Lietuvos paštas“ ir 2019 m. liepos 8 d. pateikė galutinius rašytinius išipareigojimus, kurie, bendrovės teigimu, sprendžia Konkurencijos tarybai kilusius įtarimus. Atsižvelgiant į tai, yra pagrindas vertinti tyrimo dėl AB „Lietuvos paštas“ veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo 7 straipsnio reikalavimams baigimo galimybę pagal Konkurencijos įstatymo 28 straipsnio 4 dalį, patvirtinant AB „Lietuvos paštas“ išipareigojimus.

(71) Konkurencijos įstatymo 28 straipsnio 4 dalyje yra nurodyta, kad Konkurencijos taryba, ketindama nustatyti įpareigojimą ūkio subjektui nutraukti draudžiamą susitarimą ar piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, turi teisę priimti nutarimą tyrimą nutraukti, jeigu ūkio subjektas, įtariamasis pažeidęs šį įstatymą, pateikia savo rašytinius išipareigojimus dėl įtariamo pažeidimo pašalinimo ir juos Konkurencijos taryba nutarimu nustato kaip privalomus ūkio subjektams. Šioje dalyje nurodytų išipareigojimų taikymo laikotarpis nustatomas Konkurencijos tarybos nutarimu.

(72) Kaip yra pažymėjęs Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT)⁷⁴, tyrimo nutraukimas, tvirtinant ūkio subjekto išipareigojimus, yra priemonė, pirmiausiai skirta efektyviai išspręsti kilusią problemą rinkoje, bet ne atlikti visapusišką tyrimą, pritaikant poveikio priemones. Konkurencijos taryba neprivalo nustatinėti įmonės dominavimo fakto, nei atlikti tą pagrindžiančio tyrimo, kurio metu būtų nustatoma konkreti ūkio subjekto užimama rinkos dalis⁷⁵, tačiau Konkurencijos tarybai išlieka pareiga įsitikinti, kad pateikti išipareigojimai yra pakankami ir

⁷³ AB „Lietuvos paštas“ nurodė, kad pagal viešųjų pirkimų būdu sudarytas sutartis į 3 zoną yra siunčiama 10-30 proc. visų pagal sutartį siunčiamų siuntų. Nutarimo (44) pastraipa.

⁷⁴ LVAT 2013 m. kovo 5 d. sprendimas Nr. A⁵⁰²-706-13, *TEO LT, AB v Konkurencijos taryba*.

⁷⁵ LVAT 2005 m. vasario 10 d. sprendimas Nr. A⁷-783-06, *AB „Gubernija“ v Konkurencijos taryba*.

tinkami kilusiai problemai išspręsti⁷⁶. Taigi, atsižvelgiant į Konkurencijos įstatymo 28 straipsnio 4 dalį ir LVAT išaiškinimus, darytina išvada, jog tyrimas gali būti nutrauktas vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 28 straipsnio 4 dalimi, kai pažeidimu įtariamas ūkio subjektas pateikia rašytinius įsipareigojimus dėl įtariamo pažeidimo pašalinimo, pasiūlyti įsipareigojimai yra tinkami ir pakankami įtariamam konkurencijos teisės pažeidimui pašalinti.

(73) Vertinant, ar AB „Lietuvos paštas“ Konkurencijos tarybai pateikė rašytinius įsipareigojimus dėl įtariamo pažeidimo pašalinimo, pažymėtina, kad 2018 m. lapkričio 9 d. pateikė rašytinius įsipareigojimus (Pradiniai įsipareigojimai), kurie buvo paskelbti viešai konsultacijai Konkurencijos tarybos interneto svetainėje. Atsižvelgus į dviejų viešų konsultacijų metu gautas pastabas ir pasiūlymus, AB „Lietuvos paštas“ patikslino įsipareigojimus ir 2019 m. liepos 8 d. Konkurencijos tarybai pateikė galutinius įsipareigojimus.

(74) Vertinant AB „Lietuvos paštas“ siūlomas įsipareigojimus, Konkurencijos taryba taip pat vertina, ar pateikti įsipareigojimai yra pakankami ir tinkami kilusiai problemai išspręsti (pažeidimui pašalinti)⁷⁷. Įsipareigojimai laikytini pakankamais, kai yra tokios apimties, kuri apimtų sprendžiamą problemą ir leistų ją išspręsti⁷⁸. Vertinant, ar siūlomi įsipareigojimai suteikia visiems pašto paslaugų viešuosiuose pirkimuose dalyvaujantiems tiekėjams vienodas konkuravimo sąlygas, pastebėtina, jog įsipareigojimų 1.1. papunktis numato, kad apie naujų tarifų įsigaliojimą AB „Lietuvos paštas“ įsipareigoja pranešti savo internetinėje svetainėje ne vėliau kaip prieš 3 mėnesius iki naujų tarifų įsigaliojimo dienos. Šis įsipareigojimų punktas užtikrina, jog visi rinkos dalyviai yra vienu metu informuojami apie tarifų pasikeitimą, turi tinkamą laiko tarpą pasirengti jų įsigaliojimui bei dalyvaudami pirkimuose gali atsižvelgti į būsimą tiekimo kainų pasikeitimą ir jį įtraukti į savo pasiūlymo kainą. Be to, įsipareigojimų 1.6. papunktis užtikrina, kad dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose, kurie buvo paskelbti po AB „Lietuvos paštas“ pranešimo apie naujos kainodaros įsigaliojimą, AB „Lietuvos paštas“ pasiūlymų kainas apskaičiuos taip pat, kaip ir kiti tiekėjai, t. y. į kainos skaičiavimo formulę įtraukdamas senuosius ir naujuosius tarifus proporcingai jų galiojimo trukmei ir išvedant atitinkamą svertinį vidurkį.

(75) Vertinant, ar įsipareigojimai sprendžia atgrasymo nuo dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose problemą bei užtikrina, jog dėl AB „Lietuvos paštas“ kainodaros pasikeitimo Verslo klientams nebus apsunkintas jų viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių vykdymas, pastebėtina, kad įsipareigojimų 1.2. papunktis numato, kad AB „Lietuvos paštas“ įsipareigoja tokioms sutartims taikyti 21 mėnesio pereinamąjį laikotarpį, t. y. suteiks Verslo klientams galimybę vykdyti sutartis senaisiais tarifais. Be to, įsipareigojimų 1.4. papunktis numato, kad tuo atveju, jeigu pasibaigus pereinamajam laikotarpiui AB „Lietuvos paštas“ vis dar turi galiojančių sutarčių, kurioms taikomi senieji tarifai, šios viešojo pirkimo sutartys yra nutraukiamos iki pereinamojo laikotarpio pabaigos, taip užtikrinant, jog AB „Lietuvos paštas“ klientams nebus taikomos palankesnės sąlygos nei yra taikomos AB „Lietuvos paštas“ konkurentams.

(76) Įvertinus AB „Lietuvos paštas“ pateiktus įsipareigojimus, Konkurencijos taryba daro išvadą, jog jie visiems pašto paslaugų pirkimuose dalyvaujantiems tiekėjams suteikia vienodas galimybes konkuruoti viešuosiuose pirkimuose, sprendžia atgrasymo nuo dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose problemą, užtikrina, jog Verslo klientams nebus apsunkintas jų viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių vykdymas. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, galima teigti, kad AB „Lietuvos paštas“ pasiūlyti įsipareigojimai yra tinkami ir pakankami Konkurencijos tarybos įtariamam konkurencijos teisės pažeidimui pašalinti.

(77) LVAT taip pat pažymi, kad vertinant, ar pasiūlytas įsipareigojimas yra tinkamas ir pakankamas Konkurencijos tarybos įtariamam konkurencijos teisės pažeidimui pašalinti, taip pat būtina atsižvelgti į tiesiogiai nagrinėjamos problemos veikiamų ūkio subjektų pagrįstas nuomones⁷⁹.

⁷⁶ LVAT 2013 m. kovo 5 d. sprendimas Nr. A⁵⁰²-706-13, *TEO LT, AB v Konkurencijos taryba*; 2018 m. gruodžio 11 d. Europos parlamento ir Tarybos direktyvos Nr. (ES) 2019/1 preambulės 39 punktus.

⁷⁷ LVAT 2013 m. kovo 5 d. sprendimas Nr. A⁵⁰²-706-13, *TEO LT, AB v Konkurencijos taryba*

⁷⁸ LVAT 2013 m. kovo 5 d. sprendimas Nr. A⁵⁰²-706-13, *TEO LT, AB v Konkurencijos taryba*

⁷⁹ LVAT 2013 m. kovo 5 d. sprendimas Nr. A⁵⁰²-706-13, *TEO LT, AB v Konkurencijos taryba*.

Atsižvelgus į tai, žemiau nutarime pateikiamos viešos konsultacijos metu gautos nuomonės ir jų vertinimas.

(78) Pasiuntinių paslaugų teikėjų asociacija, UAB „Šiaulių naujienos“ ir UAB „Verslo spaudos centras“ nurodė, jog AB „Lietuvos paštas“ išsipareigojimai yra apskritai nepriimtini, kadangi žala konkurentams jau padaryta. Atsižvelgiant į tai, jog įvertinus tyrimo metu surinktas aplinkybes nustatyta, kad AB „Lietuvos paštas“ veiksmai reikšmingai neapsunkino AB „Lietuvos paštas“ konkurentų galimybių veikti rinkoje (nutarimo (67)-(69) pastraipos) bei padaryta išvada, kad išsipareigojimai gali būti priimtini nagrinėjamame tyrimo, pakartotinai dėl šių ūkio subjektų pateikto argumento nėra pasisakoma.

(79) UAB „Fitek LT“ nuomonėje nurodė, jog išsipareigojimuose minimas Pereinamasis laikotarpis taikomas tik viešojo pirkimo sutarčių atžvilgiu, nors tradicinės pašto paslaugos rinka yra viena, nepriklausomai nuo to, ar pašto paslaugos teikiamos pagal viešojo pirkimo sutartis, ar ne, todėl išsipareigojimai turėtų būti taikomi visoms paslaugoms dėl tradicinės pašto paslaugos teikimo, nepriklausomai nuo to, ar tai vykdoma pagal viešojo pirkimo sutartį, ar ne. Vertinant šį argumentą, tyrimo metu buvo analizuojamos AB „Lietuvos paštas“ konkurentų su privačiais klientais sudaromų sutarčių, įskaitant jų keitimo, sąlygos. Iš surinktos informacijos nustatyta, kad pašto paslaugos teikėjų standartinėse sutartyse numatyta, jog sutarties sąlygos, įskaitant kainą, gali būti keičiamos abipusiu šalių susitarimu arba vienašališkai įspėjus kitą šalį prieš 30 dienų⁸⁰. Taigi, priešingai nei viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių atveju, pasikeitus AB „Lietuvos paštas“ taikomiems tarifams AB „Lietuvos paštas“ konkurentai turi visas galimybes pakeisti su savo klientais sudarytų sutarčių sąlygas. Atsižvelgiant į tai, kad išsipareigojimai numato tris kartus ilgesnį įspėjimo apie naujų tarifų pasikeitimą terminą nei terminas, kuris yra numatytas standartinėse AB „Lietuvos paštas“ konkurentų sutartyse su privačiais klientais ir konkurentai turi galimybę vienašališkai pakeisti šių sutarčių sąlygas, daroma išvada, jog išsipareigojimai turi apimti tik pašto paslaugų teikimą pagal viešųjų pirkimų būdu sudarytas sutartis.

(80) Vertinant UAB „Fitek LT“ nuomonėje išdėstytus argumentus, jog 3 mėn. įspėjimo terminas apie naujų tarifų pasikeitimą yra per trumpas, pažymėtina, jog UAB „Fitek LT“ nepateikė jokių pagrįstų argumentų, kurie leistų abejoti tokios trukmės įspėjimo termino tinkamumu. UAB „Fitek LT“ tik nurodo, jog ilgesnis terminas būtų tinkamesnis, tačiau konkrečiai nepaaiškina, kaip 3 mėn. įspėjimo terminas apriboja UAB „Fitek LT“ galimybes konkuruoti su AB „Lietuvos paštas“. Kaip minėta, išsipareigojimuose numatytas 3 mėn. įspėjimo laikotarpis yra tris kartus ilgesnis nei tas, kuris yra numatytas pašto siuntų pateikimo į AB „Lietuvos paštas“ valdomą pašto tinklą sutartyje, dėl kurios sąlygų pastabų UAB „Fitek LT“ nėra pateikęs. Atsižvelgiant į tai, AB „Lietuvos paštas“ išsipareigojimuose nustatytas 3 mėn. įspėjimo terminas apie naujų tarifų pasikeitimą yra tinkamas.

(81) Vertinant UAB „Fitek LT“ pastebėjimą, kad 21 mėn. pereinamasis laikotarpis neatitinka viešųjų pirkimų praktikos, kadangi dažniausiai viešųjų pirkimų būdu sudaromos sutartys yra 3 metų trukmės, nustatyta, jog absoliuti dauguma (91 proc.) viešųjų pirkimų būdu sudaromų sutarčių yra sudaromos 2 metų arba trumpesniam laikotarpiui (nutarimo (32) pastraipa), t. y. laikotarpiui, kurį apima AB „Lietuvos paštas“ siūlomi išsipareigojimai. Pasisakant dėl argumento, jog išsipareigojimuose nurodytas pereinamasis laikotarpis neapima 3 metų trukmės sutarčių, pastebėtina, jog vienas iš išsipareigojimų tikslų yra užtikrinti lygias konkuravimo galimybes visiems viešuosiuose pirkimuose dalyvaujantiems ūkio subjektams. Išsipareigojimų 1.4 papunktis numato, jog tuo atveju, jei pasibaigus pereinamajam laikotarpiui AB „Lietuvos paštas“ vis dar turi galiojančių viešojo pirkimo būdu sudarytų sutarčių, kurios buvo sudarytos iki naujų tarifų įsigaliojimo ir kurioms taikomi senieji tarifai, šios viešojo pirkimo būdu sudarytos sutartys yra nedelsiant nutraukiamos. Ši nuostata užtikrina, jog AB „Lietuvos paštas“ savo klientams netaikys ilgesnio pereinamojo laikotarpio nei yra taikomas ūkio subjektams, besinaudojantiems AB „Lietuvos paštas“ valdomu pašto tinklu vykdam jį viešųjų pirkimų būdu sudarytas sutartis. Be to, teikdami pasiūlymus ilgesnės nei 2 metų trukmės viešuosiuose pirkimuose, tiekėjai gali įvertinti galimą AB „Lietuvos paštas“ tarifų pasikeitimą ir jį

⁸⁰ Bylos 33 tomas, 87-100 lapas.

įtraukti į komercinio pasiūlymo kainą. Jei, kaip siūlo UAB „Fitek LT“, būtų taikomas 36 mėn. pereinamasis laikotarpis, tai iš esmės reikštų, jog pirkime dalyvaujantys tiekėjai neprisiimtų jokios rizikos dėl galimo sąnaudų padidėjimo, nors objektyviai sąnaudų padidėjimą jie gali prognozuoti, ir tokią riziką perkeltų AB „Lietuvos paštas“. Šiuo atveju svarbu tai, kad įsipareigojimais užtikrina, jog pasiūlymų teikimo metu jame dalyvaujantys tiekėjai gali objektyviai įvertinti galimą tiekimo kainų pasikeitimą ir, esant reikalui, tai įvertinti teikiant komercinį pasiūlymą. Atsižvelgiant į tai, AB „Lietuvos paštas“ įsipareigojimuose nustatyta pereinamojo laikotarpio trukmė yra tinkama.

(82) Vertinant UAB „Fitek LT“ nuomonėje išdėstytus argumentus, jog AB „Lietuvos paštas“ įsipareigojimuose turėtų būti numatyti atskaitos taškai, nuo kurių bus imami duomenys formulėms ar svertiniams vidurkiams, taip pat numatyta konkreti pasiūlymų kainos skaičiavimo formulė, o AB „Lietuvos paštas“ turėtų būti įpareigotas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas pateikti Verslo klientams konkrečius pašto paslaugos skaičiavimus konkrečiam viešajam pirkimui, pastebėtina, kad, kaip teisingai nurodo AB „Lietuvos paštas“, konkrečios pasiūlymų skaičiavimo formulės įvedimas pašalintų viešuosiuose pirkimuose esantį netikrumą ir įvestų absoliutų skaidrumą, dėl ko galėtų sumažėti konkurencija, o tai iš esmės prieštarauja įsipareigojimų siekiamam tikslui. Kaip minėta, įsipareigojimų tikslas yra užtikrinti vienodas konkuravimo galimybes visiems pirkime dalyvaujantiems tiekėjams – būtent tai ir užtikrina AB „Lietuvos paštas“ įsipareigojimuose numatyti kainodaros apskaičiavimo principai (į pasiūlymo formulę įtraukiant senuosius ir naujuosius tarifus proporcingai jų galiojimo trukmei ir išvedant svertinį vidurkį). Pasiūlymų teikimo metu tiek AB „Lietuvos paštas“, tiek kiti pirkime dalyvaujantys tiekėjai turi atlikti vertinimą ir prognozavimą, kurį laikotarpį paslaugos bus teikiamos senaisiais tarifais, o kurį naujaisiais. Šis vertinimas dažniausiai yra atliekamas remiantis viešojo pirkimo sąlygomis ir jose nurodytais duomenimis, kurie yra vienodai prieinami visiems pirkime dalyvaujantiems tiekėjams, bei remiantis tiekėjų turima istorine informacija apie paslaugų teikimą konkrečiai perkančiajai organizacijai, kuri sudaro ūkio subjektų komercinę paslaptį. Taip pat paminėtina, kad įsipareigojimais yra skirti konkrečiai problemai spręsti, o ne teoriniams atvejams, kurie hipotetiškai galėtų kilti ateityje. Šiuo atveju įsipareigojimais siūloma spręsti nevienodų konkuravimo sąlygų viešuosiuose pirkimuose problemą, kuomet AB „Lietuvos paštas“ savo konkurentams taiko naująją kainodarą, o savo klientams taiko senąją, kuri ir buvo identifikuota tyrimo metu. Atsižvelgiant į tai, AB „Lietuvos paštas“ įsipareigojimas, dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose, kurių pateikimo terminas buvo po pranešimo apie naujos kainodaros įsigaliojimą, pasiūlymus formuoti į kainos skaičiavimo formulę įtraukiant tiek senuosius, tiek naujuosius tarifus proporcingai jų galiojimo trukmei ir išvedant svertinį vidurkį yra tinkamas.

(83) Galiausiai, pasisakant dėl UAB „Fitek LT“ argumento, jog 1.7 papunktis turi būti papildytas, kad AB „Lietuvos paštas“ generalinio direktoriaus įsakymas dėl kainodaros turi būti paskelbtas nedelsiant, bet ne vėliau negu sekančią dieną po patvirtinimo, pastebėtina, kad šiuo atveju svarbi ne generalinio direktoriaus įsakymo, o įspėjimo termino data. Įsipareigojimų 1.1 papunktis užtikrina, jog apie numatomus kainodaros pasikeitimus rinkos dalyviams būtų pranešta ne vėliau nei prieš tris mėnesius iki jų įsigaliojimo, todėl įsipareigojimų 1.7 papunktis yra tinkamas.

(84) Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas aplinkybes, Konkurencijos tarybos vertinimu, AB „Lietuvos paštas“ 2018 m. lapkričio 9 d. pasiūlyti įsipareigojimais, kurie buvo galutinai patikslinti 2019 m. liepos 8 d., tinkamai pašalina įtariamą Konkurencijos įstatymo pažeidimą.

(85) Taigi, nustatčius, kad Konkurencijos įstatymo 7 straipsnio pažeidimu įtariamą AB „Lietuvos paštas“ pateikė rašytinius įsipareigojimus, kurie nagrinėjamu atveju tinkamai ir visa apimtimi pašalina įtariamą pažeidimą, daroma išvada, jog yra pagrindas nutraukti tyrimą dėl AB „Lietuvos paštas“ veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo 7 straipsnio reikalavimams, patvirtinant AB „Lietuvos paštas“ pateiktus įsipareigojimus.

Vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 7 straipsniu ir 28 straipsnio 4 dalimi,

Konkurencijos taryba n u t a r i a :

1. Tyrimą dėl akcinės bendrovės Lietuvos pašto veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 7 straipsnio reikalavimams nutraukti.
2. Patvirtinti akcinės bendrovės Lietuvos pašto priimtus įsipareigojimus, kurie yra privalomi AB „Lietuvos paštas“. Įsipareigojimai pridedami prie šio Konkurencijos tarybos nutarimo ir laikomi neatsiejama šio nutarimo dalimi.

Nutarimas per 20 dienų nuo jo paskelbimo Konkurencijos tarybos interneto svetainėje www.kt.gov.lt dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

Pirmininkas

Šarūnas Keserauskas

AB Lietuvos paštas siūlomi išsipareigojimai Konkurencijos tarybos tyrime

Siekiant pašalinti Konkurencijos tarybos tyrimo metu identifikuotas konkurencijos problemas siūloma, kad AB Lietuvos paštas prisiimtų toliau nurodytus išsipareigojimus.

1. AB Lietuvos paštas išsipareigoja savo paslaugų kainodarą taikyti vadovaujantis šiais principais:
 - 1.1. Apie naujų pašto paslaugos tarifų įsigaliojimą viešai pranešti paskelbiant AB Lietuvos paštas tinklalapyje www.post.lt aiškiai matomoje vietoje ne vėliau kaip prieš 3 mėnesius iki naujų tarifų įsigaliojimo dienos. Su AB Lietuvos paštas sutartis dėl paslaugų teikimo sudarę ir korespondencijos siuntų pristatymo veiklą Lietuvoje vykdytys ūkio subjektai apie naujų pašto paslaugos tarifų įsigaliojimą papildomai informuojami šiame punkte nustatytais terminais jiems asmeniškai pateikiant atitinkamus pranešimus elektroniniu paštu.
 - 1.2. Įsigaliojus naujiems pašto paslaugos tarifams taikyti 21 mėnesio pereinamąjį laikotarpį (toliau – **Pereinamasis laikotarpis**) ūkio subjektams, kurie su AB Lietuvos paštas sudarytų sutarčių pagrindu naudojami AB Lietuvos paštas teikiamomis pašto paslaugomis vykdydami viešojo pirkimo būdu sudarytas sutartis (toliau – **Ūkio subjektai**). Pereinamojo laikotarpio metu visoms tokių Ūkio subjektų viešojo pirkimo būdu sudarytoms sutartims yra taikomi pasiūlymų dėl šių sutarčių pateikimo metu galioję tarifai, jei šie pasiūlymai buvo pateikti iki 1.1 punkte nurodyto pranešimo apie naujų pašto paslaugų tarifų įsigaliojimą paskelbimo. Apie galimybę pasinaudoti Pereinamoju laikotarpiu šie Ūkio subjektai informuojami kartu su 1.1 punkte nurodytu pranešimu apie naujų tarifų įsigaliojimą. Pereinamasis laikotarpis taikomas ne ilgiau nei viešojo pirkimo būdu sudarytos sutarties galiojimo termino pabaiga (neįskaitant pratęsimo galimybės). Ši nuostata reiškia, kad Pereinamasis laikotarpis nebetaikomas toms viešojo pirkimo būdu sudarytoms sutartims, kurių galiojimo terminas pasibaigė Pereinamojo laikotarpio galiojimo metu, tačiau kurios buvo pratęstos Ūkio subjektų iniciatyva ar pritarimu. Tuo atveju, jei pagal viešojo pirkimo būdu sudarytos sutarties nuostatas sutarties pratęsimas galimas vien perkančiosios organizacijos valia ir Ūkio subjektas neturi galimybės nepritari tokiam pratęsimui, Pereinamasis laikotarpis tokiu būdu perkančiosios organizacijos valia pratęstai sutarčiai yra taikomas, tačiau ne ilgiau nei iki šiame punkte nurodytos maksimalios Pereinamojo laikotarpio trukmės pabaigos. Šis principas taikomas tiek paties AB Lietuvos paštas, tiek Ūkio subjektų sudarytoms viešojo pirkimo sutartims.
 - 1.3. Tuo atveju, jei dėl viešojo pirkimo metu kilusių ginčų viešojo pirkimo sutarties pasirašymas yra nukeliamas ir dėl to Ūkio subjektas laimėtą viešojo pirkimo sutartį pagal pasiūlymą, pateiktą iki 1.1 punkte nurodyto pranešimo apie naujų pašto paslaugos tarifų įsigaliojimą, pasirašo jau po to, kai yra įsigalioję 1.2 punkte nurodyti naujieji pašto paslaugos tarifai, tokiam Ūkio subjektui Pereinamasis laikotarpis pradedamas skaičiuoti ne nuo naujų tarifų įsigaliojimo, tačiau nuo atitinkamos sutarties pasirašymo datos, taip užtikrinant, kad tokie sutarčiai būtų pritaikomas pilnos trukmės Pereinamasis laikotarpis. Šis principas taikomas ir paties AB Lietuvos paštas sudarytoms viešojo pirkimo sutartims.
 - 1.4. Tuo atveju, jei pasibaigus Pereinamajam laikotarpiui AB Lietuvos paštas vis dar turėtų galiojančių viešojo pirkimo būdu sudarytų sutarčių, kurioms taikomi senieji tarifai, šios viešojo pirkimo būdu sudarytos sutartys yra nutraukiamos ne vėliau kaip iki Pereinamojo laikotarpio pabaigos.
 - 1.5. Tam, kad Ūkio subjektui būtų taikomas nurodytas Pereinamasis laikotarpis, AB Lietuvos paštas išsipareigoja su tokiu Ūkio subjektu sudaryti atskirą susitarimą dėl Pereinamojo laikotarpio taikymo Ūkio subjekto deklaruotoms viešojo pirkimo sutartims. Kitos

paslaugų teikimo esminės sąlygos tokiu susitarimu keičiamos nebūtų, išskyrus atvejus, kai AB Lietuvos paštas keičia paslaugų teikimo sąlygas visiems savo klientams. Įpareigojantį pasiūlymą Ūkio subjektui dėl tokio susitarimo sudarymo AB Lietuvos paštas įsipareigoja pateikti per 20 (dvidešimt) darbo dienų nuo žemiau nurodytos informacijos gavimo:

1.5.1. Ūkio subjekto pranešimo apie ketinimą pasinaudoti Pereinamuoju laikotarpiu;

1.5.2. Duomenų apie viešojo pirkimo būdu sudarytas sutartis, kurioms turėtų būti taikomas Pereinamasis laikotarpis, pateikimo, nurodant:

- (i) sutarties šalis;
- (ii) sutarties sudarymo datą ir galiojimo trukmę (jeigu sutartyje numatytas jos galiojimo pratęsimas, nurodyti anksčiausią sutarties pasibaigimo terminą be pratęsimo);
- (iii) pagal tokias sutartis preliminariai planuojama siųsti bendrą pašto siuntų kiekį per mėnesį ir preliminarų pašto siuntų kiekio pokytį pamėnesiui iki Pereinamojo laikotarpio pabaigos.

Aiškumo tikslais pažymėtina, kad nukrypimas nuo deklaruotų preliminarių pašto siuntų kiekių nereiškia, kad visoms ar daliai Ūkio subjekto pateiktų pašto siuntų automatiškai nebus taikomas Pereinamasis laikotarpis. Esant nukrypimams nuo deklaruotų preliminarių pašto siuntų kiekių, t. y. siunčiant didesnius kiekius, nei buvo preliminariai deklaruota, AB Lietuvos paštas turės teisę paprašyti, kad Ūkio subjektas pagrįstų, jog Ūkio subjekto pagal Pereinamojo laikotarpio susitarimą AB Lietuvos paštui pateikiamos pašto siuntos siunčiamos pagal viešojo pirkimo sutartis, patenkančias į Pereinamojo laikotarpio taikymo apimtį. Ūkio subjektui nepagrindus, kad visi siunčiami siuntų kiekiai patenka į Pereinamojo laikotarpio apimtį, AB Lietuvos paštas turės teisę perskaičiuoti siuntų kiekius pagal faktinius Ūkio subjekto pateiktus duomenis.

- 1.6. Pereinamasis laikotarpis taikomas tik toms viešojo pirkimo sutartims, kurios buvo sudarytos pasiūlymų, kurių pateikimo terminas buvo ne vėliau kaip iki AB Lietuvos paštas paskelbto pranešimo apie naujos kainodaros įsigaliojimą, pagrindu. Po paskelbto pranešimo ir nurodytų naujųjų tarifų, Ūkio subjektai, teikdami pasiūlymus viešuosiuose pirkimuose, jau turės galimybę įtraukti naujuosius tarifus į pasiūlymo kainos skaičiavimo formulę, atsižvelgiant į naujųjų tarifų įsigaliojimo datą ir viešojo pirkimo sutarties trukmę. AB Lietuvos paštas įsipareigoja tokiuose viešuosiuose pirkimuose pasiūlymus formuluoti analogiškai, t. y. į kainos skaičiavimo formulę įtraukiant tiek senuosius, tiek naujuosius tarifus proporcingai jų galiojimo trukmei ir išvedant atitinkamą svartinį vidurkį.
 - 1.7. Apibūdinta kainodaros tvarka yra patvirtinama AB Lietuvos paštas generalinio direktoriaus įsakymu, paskelbiama viešai AB Lietuvos paštas tinklalapyje www.post.lt ir vienodai taikoma visiems Ūkio subjektams.
2. Šie įsipareigojimai galioja 5 metus.

